

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Arvonlisävero-opas Yritys X:n palvelukeskuksiin ostolaskujen käsittelijöille

Hilska, Karoliina

2018 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU

Yhdessä enemmän

Arvonlisävero-opas Yritys X:n palvelukeskuksiin ostolaskujen käsittelijöille

Karoliina Hilska
Liiketalous
Opinnäytetyö
Toukokuu, 2018

Karoliina Hilska

Arvonlisävero-opas Yritys X:n palvelukeskuksiin ostolaskujen käsittelijöille

Vuosi 2018 Sivumäärä 75

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli perehtyä Suomen arvonlisäverolakiin ja laatia aiheesta opas Yritys X:n palvelukeskuksiin Puolaan ja Intiaan. Oppaan tarkoituksena on helpottaa ja nopeuttaa ostolaskujen käsittelyä Yritys X:ssä.

Opinnäytetyön teoriaosassa käydään läpi ostolaskujen käsittelyprosessia, arvonlisäverolakia sekä opasta. Ostolaskujen käsittelyprosessi käydään ensin teorialuokan läpi ja sen jälkeen perehdytään prosessiin nimenomaan toimeksiantajayrityksessä. Arvonlisäverolakia käsittelevässä osiossa esitellään Suomessa käytössä olevat verokannat sekä perehdytään vähennysoikeuteen. Lopuksi käydään vielä läpi mitä oppaalla tarkoitetaan ja erityisesti, millainen on hyvä opas.

Opas laadittiin power point -muotoisena tietopakettina. Oppaan alussa määritellään lyhyesti mitä arvonlisäverolailla tarkoitetaan ja käydään läpi perussääntöjä verovelvollisuudesta. Suomessa käytössä olevat verokannat esitellään ja käydään läpi käyttäen esimerkkeinä Yritys X:n tavanomaisimpia laskuttajia. Kansainvälisten laskujen arvonlisäverotus käydään läpi lyhyesti, mutta pääpaino oppaassa on vähennysoikeudessa. Oppaassa kerrotaan syyt vähennysoikeuden takana ja selvitetään edellytykset vähennysoikeuden syntymiselle. Vähennysoikeuden poikkeukset esitellään käyttäen jälleen esimerkkeinä Yritys X:n tavanomaisimpia laskuttajia. Oppaan loppuun on vielä kerätty ohjeita ostolaskujen käsittelyyn arvonlisäveron näkökulmasta.

Oppaasta saatiin palautetta toimeksiantajayrityksen edustajalta, mutta aikataulun vuoksi palautetta ei valitettavasti ehditty kerätä oppaan kohderyhmältä. Jatkokehitysehdotuksena todetaankin, että oppaan julkaisun jälkeen palvelukeskuksista voisi yrittää kerätä palautetta oppaan käytettävyydestä ja sen pohjalta muokata opasta entistä toimivammaksi. Myös oppaan visuaalisuutta voisi kehittää.

Karoliina Hilska

Value Added Tax guide for purchase invoice handlers in Company X's service centres

Year	2018	Pages	75
------	------	-------	----

The objective of this thesis was to understand the Finnish Value Added Tax (VAT) law better and to prepare a practical guide for the service centres of the Company X in Poland and India. The purpose of this guide is to help and speed up the handling processes of purchase invoices in the Company X.

The theoretical framework of this thesis encompasses the handling processes of purchase invoices, the VAT law and the guide. The invoice handling processes are first examined from a theoretical point of view and then from the point of view of the Company X. In the section on VAT the tax rates used in Finland as well as the right to deduct are examined. In the last section of the theory part, a definition of a guide is presented and more details given to describing a good guide.

The guide was made as a Power Point -data packet. At the beginning of the guide, there is a short definition of VAT and the basic rules for tax liability. The tax rates used in Finland are presented and reviewed using the most usual vendors of Company X as examples. VAT on international invoices is briefly reviewed but the main focus is on the right to deduct. The guide explains the reasons behind the right to deduct and clarifies the conditions for it to occur. Exceptions to the right of deduction are presented and again with examples of the most common vendors of Company X. Guidance on handling the purchase invoices from the VAT point of view has been added to the end of this guide.

Feedback regarding the guide was received from a representative of the contracting company, but, unfortunately due to time limitations, feedback was not received from the target audience in the service centres. As a further development proposal it is suggested that after the publication of the guide, feedback on the usability of the guide could be collected also from the service centres and based on that feedback, the guide could be made more functional. The visuality of the guide could also be developed.

Keywords: Value-added tax, guide, purchase invoice

Sisällys

1	Johdanto.....	6
2	Yritys X.....	6
3	Palvelukeskukset	6
4	Ostolaskujen käsittelyprosessi	7
4.1	Ostolaskujen käsittelyprosessi Yritys X:ssä.....	7
4.2	Ostolaskujen käsittelyprosessin haasteet.....	9
5	Arvonlisävero	10
5.1	Verovelvollinen	10
5.1.1	Vähäinen liiketoiminta.....	11
5.1.2	Yleishyödylliset yhteisöt.....	11
5.1.3	Ostajan verovelvollisuus.....	12
5.2	Verokannat	13
5.2.1	Yleinen verokanta	14
5.2.2	Neljäntoista prosentin alennettu verokanta.....	14
5.2.3	Kymmenen prosentin alennettu verokanta	15
5.3	Veroton myynti	18
5.3.1	Nollaverokanta	22
5.4	Yhteisömyynti ja -hankinta	23
5.4.1	Tavaroiden yhteisömyynti	24
5.4.2	Tavaroiden yhteisöhankinta.....	25
5.5	Vähennysoikeus	26
5.5.1	Vähennysoikeuden edellytykset	26
5.5.2	Vähennysoikeuden rajoitukset.....	28
6	Opas.....	32
6.1	Oppaan suunnittelu	32
6.2	Oppaan toteutus.....	33
6.3	Opas Suomen arvonlisäverolaista	34
7	Arviointi	35
	Lähteet	36
	Kuvat.....	37
	Liitteet	38

1 Johdanto

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on laatia opas Suomen arvonlisäverolaista, ja etenkin vähennysoikeudesta, Yritys X:n palvelukeskuksiin Intiaan ja Puolaan. Oppaan on tarkoitus helpottaa ja nopeuttaa ostolaskujen käsittelyprosessia Yritys X:ssä.

Aluksi esittelen lyhyesti toimeksiantajayrityksen ja käyn läpi laskujen käsittelyprosessia yrityksen sisällä, jotta oppaan tarpeellisuus tulee esille. Teoriaosuudessa käsittelen Suomen arvonlisäverolakia yleisellä tasolla ja selvitän, millainen on hyvä opas ja mitä kaikkea ohjeita laatiessa tulee ottaa huomioon. Lopuksi vielä esitän arvioitani projektin onnistumisesta ja jatkokehitysehdotuksen.

2 Yritys X

Yritys X on suuri kansainvälinen osakeyhtiö, jonka tuotteita myydään ympäri maailmaa. Yritys X:n Suomen osasto on osa Northern Europe Hubia, jonka pääpaikka sijaitsee Lontoossa. Suomen lisäksi Northern Europe Hubiin kuuluvat Ruotsi, Norja, Tanska ja Iso-Britannia. Yritys X:n Suomen osasto työllistää tällä hetkellä 14 henkilöä ja liikevaihto vuonna 2017 oli noin 16 miljoonaa euroa.

3 Palvelukeskukset

Taloushallinnon keskittäminen palvelukeskuksiin on nykypäivänä hyvin yleistä. Palvelukeskukset eroavat perinteisestä keskittämisestä palvelunäkökulmansa vuoksi. Perinteisessä keskittämisessä haetaan lähinnä säästöjä kun taas palvelukeskusten tarkoituksena on säästöjen lisäksi tarjota myös laadukasta palvelua ydinliiketoiminnalle, esimerkiksi tasokkaan raportoinnin muodossa. Tavallisesti palvelukeskuksiin sijoitetaan taloushallinnon ulkoisen laskentatoimen tehtävät ja sisäinen laskenta hoidetaan paikallisesti. (Lahti & Salminen 2008, 174.)

Palvelukeskukset sijaitsevat yhä tavallisesti samassa maassa ydinliiketoiminnan kanssa, sillä verotuksen ja muun lakisääteisen raportoinnin keskittäminen kyseessä olevan maan ulkopuolelle on haasteellista ilman maakohtaista tietämystä. Joskus kuitenkin usean eri maan taloushallinnon tehtäviä keskitetään kansainvälisesti yhteen palvelukeskukseen. Tällöin on tärkeää, että palvelukeskuksen avuksi perustetaan maakohtaiset organisaatiot, jotka vastaavat mm. vero- ja kieliriippuvaisista tehtävistä. (Lahti & Salminen 2008, 174.)

Yritys X kuuluu näihin edellä mainittuihin yrityksiin. Sillä on kaksi kansainvälistä palvelukeskusta, toinen Puolan Varsovassa ja toinen Intian Mumbaissa. Kumpikin palvelukeskuksista palvelee yhtä aikaa lukuisia eri maita monissa eri tehtävissä. Myös laskujen käsittely on osin ulkoistettu palvelukeskuksiin.

4 Ostolaskujen käsittelyprosessi

Ostolaskujen käsittelyprosessissa on useita vaiheita. Ketju lähtee liikkeelle tilaus- ja toimitusprosessista, jonka jälkeen tapahtuu ostolaskun vastaanottaminen. Ostolasku tiliöidään ja laitetaan kiertoon, jonka aikana lasku kulkee eri ihmisille tarkistettavaksi ja hyväksyttäväksi. Tarkastus- ja hyväksymiskierroksen jälkeen lasku siirtyy maksatukseen. Lisäksi ostolaskujen käsittelyprosessiin liittyy täsmätykset ja jaksotukset, sekä laskujen arkistointi. (Lahti & Salminen 2008, 49.)

4.1 Ostolaskujen käsittelyprosessi Yritys X:ssä

Ostolaskujen tilaus- ja toimitus

Ostolaskujen käsittelyprosessi Yritys X:ssä alkaa Purchase Order (PO) -numeron luomisesta. PO-numero tulee olla olemassa jo ennen kulun aiheutumista, ja numero tulee lähettää laskuttajalle tiedoksi, jotta se näkyy laskulla viitteenä.

PO-numeroa luodessa kululle valitaan jo oikea tiliöinti ja kustannuspaikka, sekä arvioidaan kulun suuruus. PO-numeroita luodaan sekä projektikohtaisesti että koko vuodelle. Vuosi-PO:ita luodaan lähinnä useasti toistuville kuluille, joiden suuruus vuositasolla on helposti ennustettavissa. Kiinteät kulut ovat suurimmaksi osin tällaisia. Esimerkiksi vuokralaskuille luodaan tammikuussa koko vuoden kulut kattava PO-numero.

Ostolaskujen vastaanotto ja skannaus

Ostolaskujen postitusosoite on Varsovassa sijaitseva palvelukeskus. Yritys X:ssä ollaan siirtymässä enenevässä määrin sähköisen laskutusjärjestelmän käyttämiseen, mutta yhä osa toimitajista lähettää laskunsa paperisena tai sähköpostilla pdf-laskuna. Laskun saavuttua palvelukeskukseen se lajitellaan ja skannataan. Kun skannauksen kuvanlaatu on varmistettu, lasku lähetetään eteenpäin reititettäväksi. Lopuksi alkuperäinen lasku arkistoidaan.

Ostolaskujen reititys

Laskut luetaan optisesti ja esireititetään, jonka jälkeen ne päätyvät palvelukeskuksen reititysimille. Laskun esitiedot tarkistetaan ja mahdolliset virheet ja puutteet korjataan. Tässä vaiheessa myös tarkastetaan uudelleen laskun kuvanlaatu ja että lasku on varmasti skannattu

kokonaisuudessaan. Laskun lainmukaisuus tarkistetaan, eli löytyykö laskulta laskuttajan nimi, osoite, y-tunnus, päivämäärä ja laskunnumero. Seuraavaksi laskulta etsitään joko PO-numero tai yhteyshenkilön nimi, joiden perusteella lasku lähetetään oikealle henkilölle käsiteltäväksi. Viimeiseksi tarkistetaan toimittajan tiedot SAP:sta. Mikäli tiedoissa on puutteita tai virheitä, ne korjataan.

Laskun jatkokäsittelytapa riippuu siitä, onko kyseessä PO-lasku vai Open Text -lasku. PO-laskut vaativat etukäteen luodun PO-numeron, jolloin on jo päätetty kulun tiliöinnistä. Kulu ja tiliöinti on myös PO-numeroa luodessa jo hyväksytetty. Open Text -laskut tiliöidään ja kulut hyväksytetään vasta laskun saapumisen jälkeen. Suurin osa Yritys X:n kuluista käsitellään PO-laskuina. Open Text -laskuina voidaan käsitellä mm. lähetti- ja kuljetuspalveluista aiheutuneet kulut, työntekijöiden matkalaskut, laskujen maksumuistutus- ja myöhästymismaksut, hyväntekeväisyydestä ja lahjoituksista aiheutuneet kulut sekä jäsenmaksut.

Ostolaskujen hyväksyntä ja tiliöinti

- **Open Text -lasku**

Lasku lähetetään oikealle käsittelijälle, joka tarkistaa laskun aiheellisuuden, syöttää laskulle oikean tiliöinnin ja kustannuspaikan, sekä hyväksyy laskun. Tämän jälkeen lasku lähtee käsittelijän esimiehelle hyväksyttäväksi. Laskun suuruudesta riippuen se saattaa vaatia useammankin hyväksyjän. Lopulta lasku kuitenkin palautuu palvelukeskuksen AP (Accounts payable) -tiimille kirjattavaksi maksuajoa varten.

- **PO-lasku**

PO-laskun päädyttyä oikean henkilön SAP-inboxiin, hän tekee sille Goods Receipt (GR) -kirjauksen oikealle PO-numerolle. Kirjaus tehdään sille summalle, josta muodostuu kulu, eli yleensä verottomalle summalle. Tämän jälkeen lasku palautetaan palvelukeskuksen AP-tiimille, joka tekee laskulle seuraavan kirjausvaiheen, Invoice Receipt (IR) -kirjaus. Tässä vaiheessa kirjataan myös vähennyskelpoisen veron osuus omalle tililleen. Näiden kirjausten jälkeen lasku on valmis maksuajoa varten.

Ostolaskujen maksatus

Laskut maksetaan maksuajossa, joka tapahtuu kerran viikossa. Tavallisesti maksuajo valmistellaan maanantaisin ja siihen otetaan mukaan vain ne laskut, jotka on kirjattu järjestelmään siihen mennessä, kun valmistelu aloitetaan. Varsinainen maksuajo tapahtuu tavallisesti torstaisin. Viikonpäivät voivat joskus vaihdella kansallisista vapaapäivistä johtuen. Myös kuunvaihteen osuminen keskelle viikkoa sotkee usein aikatauluja ja maksuajoihin saattaa tulla viikonkin tauko.

4.2 Ostolaskujen käsittelyprosessin haasteet

Yritys X:n ostolaskujen käsittelyprosessi on pitkä ja aikaa vievä. Prosessissa on monta erillistä vaihetta sekä monta eri tiimiä ja henkilöä. Laskut jäävät jumiin milloin mihinkin prosessin vaiheeseen. Jo yhdenkin laskujen käsittelyprosessin osa-alueen parantaminen nopeuttaisi laskujen maksamista ja vähentäisi näin maksumuistutuksista ja viivästymismaksuista aiheutuvia kuluja.

Ostolaskujen tiliöinnin voi suorittaa joko ostoreskontranhoitaja tai ostolaskun tarkistaja. Ostolaskun tarkastajan tehtäväksi annettua tiliöintiä perustellaan usein sillä, että vain tilaaja voi tietää mitä ostoa lasku koskee ja mihin siitä aiheutuva kulu pitää kohdistaa. Ostolaskujen tarkastajilla ei kuitenkaan yleensä välttämättä ole osaamista kirjanpito- ja arvonlisäverolaista. (Lahti & Salminen 2008, 63.)

Yritys X:ssä laskun tiliöijä usein on ostolaskun tarkistaja, jolla ei välttämättä ole osaamista liittyen arvonlisäverolakiin. Tästä syystä olisikin tärkeää, että kyseinen osaaminen löytyisi AP-tiimiltä Puolan ja Intian palvelukeskuksissa. Jokainen lasku kiertää AP-tiimin kautta ennen maksuun päätymistä, joten näin laskujen verot tulisi tarkistettua ainakin kertaalleen.

Erityistä haastetta aiheuttavat kansainväliset laskut, joiden laskuttajana usein on yksityinen konsultti, jäsenyhdistys tai muu pienyritys, joilla ei ole kunnon osaamista ylipäättään laskutuksesta saati sitten arvonlisäverolaista. Yritys X:n päässä nämä laskut tiliöi useimmiten henkilö, jonka osaaminen ei ole arvonlisäverolaissa. Pahimmassa tapauksessa laskun elinkaaren varrella ei ole ainuttakaan arvonlisäverolain osaavaa henkilöä.

AP-tiimistä kuitenkin löytyy aina välillä hiukan tietoa arvonlisäverosta. He osaavat kyseenalaistaa laskun verollisuuden tai verottomuuden perussääntöjen pohjalta. Heillä ei kuitenkaan ole tarpeeksi varmuutta osaamisestaan, sillä he heittävät aina kysymyksen laskun tiliöijälle, jolla yleensä ei ole mitään tietoa asiasta. Asian selvittäminen voi kestää useita päiviä tai jopa viikkoja, mikä hidastaa jo ennestään hidasta laskujen käsittelyprosessia.

Toivoisinkin, että tämä laatimani opas antaisi AP-tiimiläisille riittävästi tietoa ja varmuutta, jotta he osaisivat tarvittaessa paitsi kyseenalaistaa, myös ohjeistaa kuinka virheellisen laskun kanssa tulisi toimia.

5 Arvonlisävero

”Arvonlisävero luokitellaan verojärjestelmässä yleiseksi ja välilliseksi kulutusveroksi” (Murto-mäki 2010, 9). Kulutusveroksi kutsutaan kaikkia niitä veroja, jotka kohdistuvat tavaroiden, palveluiden tai hyödykkeiden kuluttamiseen. Kulutusverot voidaan jakaa yleisiin ja erityisiin veroihin. Yleiset kulutusverot voidaan laskea prosentuaalisena osuutena tuotteen tai palvelun myyntihinnasta ja niiden piiriin kuuluu laaja valikoima erilaisia hyödykkeitä. Erityiset kulutusverot taas kohdistuvat vain tiettyihin tuotteisiin ja palveluihin, ja usein ne lisätään yleisen kulutusveron päälle. Erityinen kulutusvero määräytyy yleensä tuotteen arvon tai painon tms. mukaan, mutta se voi olla yleisen kulutusveron tapaan myös tuotteen myyntihintaan sidottu. (Niskakangas 2014, 127.)

Arvonlisäveron maksaa tavarain tai palvelun lopullinen kuluttaja, tavallisesti yksityishenkilö. Lopullinen kuluttaja voi olla myös yritys, mikäli se harjoittaa vähennykseen oikeuttamatonta liiketoimintaa, esimerkiksi terveydenhuoltoa. Arvonlisävero maksetaan tuotteesta tai palvelusta jokaisessa vaihdannan vaiheessa. Veron kertaantumisen estämiseksi on kuitenkin säädetty ostovähennysoikeus. Tarkoituksena on, muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta, että lopulliselle kuluttajalle jää maksettavaksi vain hänen ostamansa tuotteen hintaan sisältyvä vero. (Sirpoma & Tannila 2014, 19.)

Tuotteen tai palvelun lopullinen maksaja ei tilitä arvonlisäveroa suoraan valtiolle, vaan sen tilittää verovelvollinen myyjä. Tästä syystä arvonlisäveroa kutsutaan välilliseksi veroksi. Välitön vero taas on esimerkiksi tulovero, joka jää verovelvollisen itsensä maksettavaksi. Tuloverotuksessa vero määräytyy liiketoiminnan voiton mukaan. Arvonlisävero puolestaan lasketaan yksittäisten myyntien verottomista hinnoista, eli vero määräytyy liikevaihdon mukaan. (Sirpoma & Tannila, 19.)

Arvonlisäverotus liittyy olennaisesti yrityksen päivittäiseen kirjanpitoon. Kirjanpidosta on pysyttävä myyntikohtaisesti selvittämään arvonlisäveron laskemiseen käytettävä veron peruste sekä tilitettävän veron määrä. Yhtä lailla jokaisen oston kohdalla täytyy arvioida, onko oston sisältämä arvonlisävero vähennyskelpoinen. Tästä syystä kirjanpitäjän tulee olla perillä kirjanpitolain lisäksi myös arvonlisäverotukseen liittyvistä säännöistä. (Sirpoma & Tannila, 19.)

5.1 Verovelvollinen

Verovelvollisuus tarkoittaa, että on velvollinen maksamaan veroa valtiolle. Arvonlisäverotuksessa verovelvollinen on tavallisesti tavarain tai palvelun myyjä. Myyjän täytyy myös harjoittaa toimintaansa liiketoiminnan muodossa ollakseen verovelvollinen. Liiketoiminnan yritys-

muodolla ei tässä tapauksessa ole merkitystä. Arvonlisävero peritään ostajalta tuotteen hintaan sisällytettynä ja myyjä tilittää sen eteenpäin valtiolle. Joissain poikkeustapauksissa verovelvollinen voi olla myös tavaran tai palvelun ostaja. Tällaisia tilanteita ovat mm. osto ulkomaiselta elinkeinonharjoittajalta tai ns. kolmikantakauppa. (Arvonlisäverolaki 1501/1993, 2 §; Sirpoma & Tannila 2014, 144-145.)

5.1.1 Vähäinen liiketoiminta

Arvonlisäverovelvollisuus ei ole pakollista, mikäli toiminta on liikevaihdoltaan vähäistä. Vähäisellä liikevaihdolla tarkoitetaan tässä tilanteessa enintään 10 000 euron liikevaihtoa yhden tilikauden aikana. Mikäli verovelvollinen ei ole kirjanpitovelvollinen tai verovelvollisen tilikausi on lyhyempi tai pidempi kuin 12 kuukautta, liikevaihto tulee muuntaa vastaamaan 12 kuukauden liikevaihtoa. Tilikauden liikevaihdon ylittäessä 10 000 euroa, verovelvollisuus astuu voimaan myös takautuvasti heti ensimmäisestä myynnistä lähtien. Tästä syystä myyjän tulisikin arvioida tilikauden liikevaihtonsa hyvin realistisesti jo ennen liiketoiminnan aloittamista. Turvallisinta olisi ilmoittautua verovelvolliseksi heti toiminnan alkaessa, sillä liikevaihdon jäädessä alle 10 000 euron aiheettomat verot saa huojennussäännöksen ansiosta hakea huojennuksena takaisin. (Arvonlisäverolaki 1501/1993, 3 §; Sirpoma & Tannila 2014, 149-150.)

5.1.2 Yleishyödylliset yhteisöt

Yleishyödyllisten yhteisöjen arvonlisäverotus on yhteydessä tuloverolakiin. Laki määrittelee yhteisöt yleishyödyllisiksi, mikäli ne toimivat yksinomaan ja välittömästi yleiseksi hyväksi. Toiminta voi tapahtua aineellisessa, henkisessä, siveellisessä tai yhteiskunnallisessa mielessä. Yhteisön toiminta ei saa rajoittua vain tiettyyn ihmisryhmään, eikä yhteisö saa toiminnallaan tuottaa toimintaan osallisille taloudellista etua esimerkiksi osinkojen tai kohtuullista suuremman palkan muodossa. Näiden ehtojen täyttyessä yhteisö voidaan katsoa yleishyödylliseksi. (Arvonlisäverolaki 1501/1993, 4 §; Tuloverolaki 1535/1992, 22 §; Äärilä & Nyrhinen 2013, 53.)

Yleishyödyllisiä yhteisöjä ovat mm. työmarkkinajärjestöt, nuoriso- tai urheiluseurat, vapaaehtoisvoimin pyritettävät harrastus- ja vapaa-ajantoimintaa edistävät yhdistykset, puolerekisteriin merkityt puolueet sekä niiden jäsenyhdistykset. Lisäksi mikä tahansa muu yhteisö, jonka tarkoituksena on vaikuttaa valtiollisiin asioihin, harjoittaa sosiaalista toimintaa tai tukea tiedettä tai taidetta voidaan laskea yleishyödylliseksi. (Arvonlisäverolaki 1501/1993, 4 §; Tuloverolaki 1535/1992, 22 §; Äärilä & Nyrhinen 2013, 53.)

Mikäli yhteisö on tuloverolain määritelmän mukaan yleishyödyllinen, se on arvonlisäverovelvollinen ainoastaan, jos sen harjoittaman toiminnan tuloa voidaan tuloverolain mukaan pitää yhteisön veronalaisena elinkeinotulona. Yleishyödyllistä tarkoitusta varten suoritettu toiminta ei tuloverolain mukaan ole elinkeinotoimintaa, eikä yleishyödyllinen yhteisö siten ole velvollinen tilittämään veroa tällaisen toiminnan ansiosta saadusta tulosta. (Arvonlisäverolaki 1501/1993, 4 §; Tuloverolaki 1535/1992, 22 §; Äärilä & Nyrhinen 2013, 53.)

Yleishyödyllisen yhteisön elinkeinotulona ei myöskään pidetä esimerkiksi arpajaisista, myyjäisistä, urheilukilpailuista tai muista huvitilaisuuksista saatuja tuloja, joilla yhteisö rahoittaa toimintaansa. Lisäksi jäsenlehdistä saatu tulo; adressien, korttien, viirien ja muiden vastaavien hyödykkeiden myynnistä saatu tulo; sairaaloissa, rangaistus- ja työlaitoksissa, vanhainkodeissa tai muissa vastaavissa laitoksissa hoito-, askartelu- tai opetustarkoituksessa valmistettujen tuotteiden myynnistä saatu tulo ja bingopelin järjestämisestä saatu tulo ovat yleishyödylliselle yhteisölle verotonta, sillä niidenkään ei katsota olevan elinkeinotuloa. (Arvonlisäverolaki 1501/1993, 4 §; Tuloverolaki 1535/1992, 23 §; Äärilä & Nyrhinen 2013, 54.)

Kaikki muu tavaroiden ja palveluiden myynti on yleishyödylliselle yhteisölle verollista, mikäli myynti kilpailee muiden yleisesti myynnissä olevien tavaroiden kanssa. Tämän lisäksi verollista toimintaa on myös esimerkiksi koulutustoiminta, mikäli se kohdistuu myös yhteisön ulkopuolisiin jäseniin ja pysyvien mainospaikkojen myynti esimerkiksi urheilu- ja taidehalleista. (Arvonlisäverolaki 1501/1993, 4 §; Tuloverolaki 1535/1992, 23 §; Äärilä & Nyrhinen 2013, 55.)

Vaikka näitä varovaisesti tulkittavia sääntöjä voidaan tulovero- ja arvonlisäverolakien pohjalta esittää, käytännössä kuitenkin yleishyödyllisten yhteisöjen verovelvollisuus ratkaistaan tapauskohtaisesti. (Arvonlisäverolaki 1501/1993, 4 §; Tuloverolaki 1535/1992, 23 §; Äärilä & Nyrhinen 2013, 54.)

5.1.3 Ostajan verovelvollisuus

Osto ulkomaalaiselta elinkeinonharjoittajalta

Liiketoiminnasta suoritetaan arvonlisävero aina Suomeen, mikäli toiminta tapahtuu Suomessa. Liiketoiminnan suorittajan kotipaikalla ei ole merkitystä. Siten myös ulkomaalaisten yritysten liiketoiminta, joka tapahtuu Suomessa, on verollista. Oleellista on kuitenkin, onko verovelvollinen myyjä vai ostaja. (Äärilä & Nyrhinen 2013, 39.)

Mikäli ulkomaalaisella elinkeinonharjoittajalla on kiinteä toimipaikka Suomessa, on se myös velvollinen rekisteröitymään verovelvolliseksi Suomessa. Kiinteäksi toimipaikaksi lasketaan pysyvä liikepaikka, jossa yritys harjoittaa liiketoimintaansa joko kokonaan tai osin. Lisäksi yrityksellä tulee olla toimipaikassa henkilökuntaa hoitamassa liiketoimintaa. Kiinteästä toimipaikasta johtuen ulkomaalaista yritystä käsitellään arvonlisäverotuksessa samalla tavalla kuin kotimaisia yrityksiä. (Arvonlisäverolaki 1501/1993, 9 §; Äärilä & Nyrhinen 2013, 40.)

Mikäli ulkomaalaisella yrityksellä, joka harjoittaa liiketoimintaansa Suomessa, ei ole kiinteää toimipaikkaa täällä, ei se myöskään ole velvollinen rekisteröitymään verovelvolliseksi. Tällaisista myynneistä verovelvollinen ja veron valtiolle tilittäjä on palvelun tai tavarain ostaja. Tämä perustuu arvonlisäverolaissa säädettyyn käännettyyn verovelvollisuuteen, joka siis tarkoittaa sitä, että verovelvollisuus kääntyy myyjältä ostajalle. Yksityisille kuluttajille sekä toisille ulkomaalaisille yrityksille myynti aiheuttaa kuitenkin aina verovelvollisuuden, riippumatta siitä, onko yrityksellä kiinteää toimipaikkaa Suomessa vai ei. (Arvonlisäverolaki 1501/1993, 9 §; Äärilä & Nyrhinen 2013, 42-43.)

Ostaja laskee ostohinnasta oikean verokannan mukaisen veron ja suorittaa sen valtiolle. Vero ilmoitetaan arvonlisäveroilmoituksessa verona, joka suoritetaan kotimaan myynnistä. Toisen EU-maan yritykseltä ostetut palvelut kuitenkin ilmoitetaan omassa kohdassaan veroilmoituksessa. Mikäli osto on vähennyskelpoinen, siitä suoritettava vero kirjataan lisäksi saman kuukauden vähennyksiin. (Äärilä & Nyrhinen 2013, 43.)

Kolmikantakauppa

Kolmikantakaupalla tarkoitetaan tilannetta, jossa tavara myydään kaksi kertaa peräkkäin niin, että se kuitenkin liikkuu suoraan ensimmäiseltä myyjältä lopulliselle ostajalle. Oleellista kolmikantakaupan kannalta on, että kaikki kolme yritystä sijaitsevat eri EU-maissa ja ovat kukin omassa maassaan arvonlisäverovelvollisia. Tavarain tulee myös pysyä koko ajan EU-alueella. Mikäli nämä ehdot täyttyvät, molemmat myynnit käsitellään myyjien kotimaissa verottomina. Tavarain ostosta ei myöskään aiheudu verovelvollisuutta jälleenmyyjälle, eli keskimmaiselle osapuolelle, vaan lopullinen ostaja suorittaa yhteisöhankinnan veron kuljetuksen päättymisvaltion. (Sirpoma & Tannila 2014, 279-280; Verohallinto 2010.)

5.2 Verokannat

Verokannalla tarkoitetaan sitä prosenttilukua, jonka mukaan arvonlisävero lasketaan kullekin myydylle tavaralle ja palvelulle. Vero lasketaan aina arvonlisäverottomasta hinnasta. Pääsääntöisesti tavarain ja palveluiden myynnistä suoritetaan arvonlisäveroa yleisen verokan-

nan mukaan, joka on Suomessa ollut 24% vuoden 2013 alusta lähtien. Tietyissä tilanteissa voidaan myös soveltaa alennettua verokantaa, jotka Suomessa ovat 14% ja 10%. (Arvonlisäverolaki 1501/1993, 84 §; Kallio, Nielsen, Ojala & Säaskilahti 2015, 514.)

Myynti voi joskus olla myös nollaverokannan alaista tai jäädä kokonaan verotuksen ulkopuolelle. Nollaverokantaa sovelletaan toimintaan, josta ei makseta veroja Suomeen, mutta johon liittyvistä ostoista on normaalin vähennysoikeuden kaltainen palautusoikeus. Verotuksen ulkopuolelle jäävään toimintaan liittyvät ostot eivät ole lainkaan vähennyskelpoisia ja hankintoihin sisältyvä arvonlisävero jääkin tavallisesti tuotteen tai palvelun hintaan rasiitteeksi. (Kallio, Nielsen, Ojala & Säaskilahti 2015, 514.)

5.2.1 Yleinen verokanta

Jokainen EU:n jäsenvaltio on velvollinen vahvistamaan veron prosenttiosuuden, jonka tulee olla vähintään 15% (Äärilä & Nyrhinen 2013, 172). Suomessa yleinen verokanta on 24% 1.1.2013 lähtien. Lähtökohtana on, että tätä veroprosenttia sovelletaan kaikkeen arvonlisäverolliseen tavarain ja palvelun myyntiin, ellei laissa toisin määrätä. Tavaroiden maahantuonti ja tavaroiden ostaminen muista EU-valtioista on pääsääntöisesti myös yleisen verokannan alaista. Tässäkin tapauksessa laissa on säädetty poikkeuksia, joihin sovelletaan alennettua verokantaa. (Sirpoma & Tannila 2014, 121-122.)

5.2.2 Neljäntoista prosentin alennettu verokanta

14%:n alennettua verokantaa sovelletaan elintarvikkeiden, ravintola- ja ateriapalveluiden sekä eläinten rehuna käytettävien aineiden myyntiin. Alennettua verokantaa ei kuitenkaan sovelleta elävien eläinten, vesijohtoveden, alkoholijuomien tai tupakkatuotteiden myyntiin. (Arvonlisäverolaki 1501/1993, 85 §; Kallio, Nielsen, Ojala & Säaskilahti 2015, 516.)

Elintarvikkeilla tarkoitetaan kaikkea ravintona tai juomana käytettäviä tai muulla tavoin ihmisen nautittavaksi tarkoitettuja aineita. Alennettua verokantaa voidaan soveltaa sekä sellaiseen käytettävien että jalostettujen elintarvikkeiden myyntiin. Myös kaikki raaka-aineet ja lisäaineet, joita käytetään elintarvikkeiden valmistamisessa, lasketaan kuuluvaksi alennetun verokannan piiriin. (Arvonlisäverolaki 1501/1993, 85 §; Kallio, Nielsen, Ojala & Säaskilahti 2015, 516.)

5.2.3 Kymmenen prosentin alennettu verokanta

10%:n alennettua verokantaa sovelletaan seuraaviin palveluihin:

Henkilökuljetuspalvelut

Henkilökuljetuspalveluksi voidaan lukea kaikki ne kuljetuspalvelut, joiden tarkoituksena on kuljettaa henkilöitä paikasta toiseen. Tällaisia ovat esimerkiksi junalla, linja-autolla, taksilla, lentokoneella ja laivalla tapahtuvat kuljetuspalvelut. Myös erilaiset tilaus- ja kiertoajelut kuuluvat alennetun 10%:n verokannan piiriin. (Arvonlisäverolaki 1501/1993, 85 a §; Sirpoma & Tannila 2014, 123.)

Tavallisesti tavarankuljettamiseen sovelletaan yleistä 24%:n verokantaa. Alennettua 10%:n verokantaa voidaan kuitenkin soveltaa silloin, kun kuljetus tapahtuu henkilökuljetuksen yhteydessä, kyseessä on vähäinen määrä tavanomaisia matkatavaroita ja tavaroiden kuljetuksesta ei veloiteta erikseen. Alennettu 10%:n verokanta ei kuitenkaan koske henkilökuljetuspalveluita myyvän yrityksen muita palveluita. Esimerkiksi kuljetuspalvelun aikana tapahtuvaan elintarvikemyyntiin sovelletaan alennettua 14%:n verokantaa. (Arvonlisäverolaki 1501/1993, 85 a §; Sirpoma & Tannila 2014, 123.)

Mikäli henkilöiden siirtäminen paikasta toiseen on vähäistä, palvelun ei katsota kuuluvan henkilökuljetuksen 10%:n verokannan piiriin. Tällaista toimintaa ovat esimerkiksi huvipuiston sisällä tapahtuva kiertoajelu sekä hiihtohissitoiminta. Näitä ei lasketa henkilökuljetukseksi, mutta niihin voidaan soveltaa alennettua verokantaa muista syistä johtuen. Sillä ei kuitenkaan ole merkitystä, miksi henkilöitä kuljetetaan. Näin ollen esimerkiksi moottoriveneellä tapahtuvat kalastusretket ja risteilyt sekä moottorikelkalla tapahtuva henkilöiden kuljetus kuuluvat alennetun 10%:n verokannan piiriin. (Arvonlisäverolaki 1501/1993, 85 a §; Sirpoma & Tannila 2014, 123-124.)

Majoituspalvelut

Majoituspalveluita tarjoavat yritykset soveltavat 10%:n verokantaa, mutta ainoastaan majoitustilan luovuttamiseen. Majoituspalveluyrityksen muuhun myyntiin sovelletaan myynnistä riippuen muita verokantoja, huolimatta siitä tapahtuuko myynti samanaikaisesti majoitustilan myynnin kanssa. Esimerkiksi hotellihuoneen hintaan kuuluvaan aamiaiseen sovelletaan 14%:n verokantaa. (Arvonlisäverolaki 1501/1993, 85 a §; Sirpoma & Tannila 2014, 124.)

10%:n verokantaa sovelletaan kaikkeen lyhytaikaiseen majoitustilan luovuttamiseen. Majoitustilan muodolla ei ole väliä, kyseessä voi olla hotellihuone tai leirintäpaikka. Sen sijaan majoitusajan pituudella on väliä, pitkäaikainen huoneiston tai kiinteistön vuokraus on pääsääntöisesti verotonta. Arvonlisäverolaissa ei kuitenkaan ole määritelty majoitusajan

pituutta, jonka jälkeen kyseessä ei enää ole majoitussopimus vaan vuokraussopimus. (Arvonlisäverolaki 1501/1993, 85 a §; Sirpoma & Tannila 2014, 124.)

Myös käyntisatamat soveltavat alennettua 10%:n verokantaa käyttöoikeuksien luovuttamisiin. Käyntisatamilla tarkoitetaan palveluja tarjoavia vieras-, palvelu- tai retkisatamia, jotka ovat veneilijöiden käytössä. (Arvonlisäverolaki 1501/1993, 85 a §; Sirpoma & Tannila 2014, 125.)

Mahdollisuus liikunnan harjoittamiseen

10%:n verokantaa sovelletaan myös palveluihin, jotka mahdollistavat liikunnan harjoittamisen. Tällaisia liikuntapalveluita ovat mm. peli- ja salivuorojen vuokraus, uimahalli- ja kuntosalitoiminta sekä hiihtohissitoiminta. Myös mikroautojen ja biljardilaitteiden vuokraus on alennetun verokannan mukaista toimintaa, kunhan se tapahtuu tätä toimintaa varten erikseen varatussa tilassa. Biljardilaitteiden vuokraus yleisissä tiloissa, esimerkiksi ravintoloissa, on sen sijaan yleisen veroprosentin alaista ajanvietepalvelua. Myös liikuntavälineiden myynti ja vuokraus kuuluu yleisen verokannan piiriin. (Arvonlisäverolaki 1501/1993, 85 a §; Sirpoma & Tannila 2014, 125.)

Kulttuuri- ja viihdetilaisuuksien pääsymaksut

Kulttuuri- ja viihdetilaisuuksiksi lasketaan mm. teatteri, sirkus, musiikki- ja tanssiesitykset, elokuvat, erilaiset näytökset ja näyttelyt, urheilutapahtumat, huvipuistot ja eläintarhat sekä museot. Usein edellä mainittuja palveluja tarjoaa jokin yleishyödyllinen yhteisö tai julkisyhteisö, joka ei ole toiminnastaan verovelvollinen. Mikäli kulttuuri- tai viihdetilaisuuksia järjestävä taho kuitenkin on verovelvollinen, verotetaan edellä mainittujen tilaisuuksien pääsymaksut 10%:n verokannan mukaan. Alennettua verokantaa voi soveltaa ainoastaan pääsymaksuihin, ei muuhun tilaisuudessa tapahtuvaan myyntiin. Esimerkiksi elokuvateatterissa tapahtuvaan makeisten myyntiin sovelletaan 14%:n verokantaa. (Arvonlisäverolaki 1501/1993, 85 a §; Sirpoma & tannila 2014, 126.)

Kirjat

Kirjojen myynti kuuluu 10%:n verokannan piiriin. Alennettu verokanta ei koske ainoastaan kirjakauppoja, vaan myös muita kirjoja myyviä yrityksiä. Oleellista verotuksen kannalta on määritellä kirjan käsite. Kirjalla tarkoitetaan julkaisua, jossa voi olla tekstiä, kuvia, taulukoita, nuotteja ja muuta vastaavaa aineistoa monistettuna graafisessa muodossa. Julkaisun on oltava vähintään 16 sivua pitkä painotuote, joka on sidottu tai nidottu ja sen sisältö tulee olla luettavissa tai havaittavissa ilman teknisiä apuvälineitä. Näin ollen esimerkiksi cd-levylle tallennettua julkaisua tai äänikasetille luettua kirjaa ei nykyisen oikeuskäytännön mukaan lasketa kirjaksi. (Arvonlisäverolaki 1501/1993, 85 a §; Sirpoma & Tannila 2014, 126-127.)

Verotuksen kannalta oleellista on myös julkaisun saatavuus. Alennettua 10%:n verokantaa voidaan soveltaa ainoastaan kirjoihin, jotka on tarkoitettu erillisinä tuotteina yleisesti myytäviksi. Tästä syystä esimerkiksi sanoma- ja aikakauslehtien irtonumeromyyntiin sovelletaan 24%:n verokantaa, sillä niitä ei ole tarkoitettu erillisinä tuotteina levitettäväksi. Kirjaksi ei myöskään lasketa yrityksen sisäiseen käyttöön tarkoitettuja tutkimuksia, sillä ne eivät puolestaan ole yleisessä myynnissä. (Arvonlisäverolaki 1501/1993, 85 a §; Sirpoma & Tannila 2014, 127.)

Lääkkeet ja lääkevalmisteet

Lääkelaissa (395/1987) tarkoitettujen lääkkeiden ja lääkevalmisteiden myyntiin sovelletaan 10%:n alennettua verokantaa. Lisäksi kliinisten ravintovalmisteiden ja perusvoiteiden myyntiin voidaan soveltaa alennettua verokantaa, mikäli niitä käytetään vaikeiden sairauksien tai pitkäaikaisten iho-ongelmien hoidossa. Näissä tapauksissa ostajan tulee olla oikeutettu korvaukseen sairausvakuutuslain (364/1963) perusteella, jotta myynnistä voidaan tilittää vero 10%:n verokannan mukaan. Tällöin on huomioitava, että apteekki on velvollinen tilittämään arvonlisäveron sekä asiakkaalta peritystä että korvauksena Kansaneläkelaitokselta saadusta osuudesta. (Arvonlisäverolaki 1501/1993, 85 a §; Sirpoma & Tannila 2014, 127-128.)

Luontaistuotteita voidaan myydä joko 10, 14 tai 24 %:n alla. Mikäli tuote on rekisteröity rohdosvalmisteeksi ja sen myynti on rajoitettu vain apteekkeihin, voidaan tuotteen myynnistä tilittää arvonlisäveroa 10%:n mukaan. 14%:n verokantaa käytetään silloin kuin luontaistuotetta voidaan pitää elintarvikkeena. Rohdosvalmisteeksi rekisteröity tuote ei kuitenkaan koskaan ole elintarvike ja niiden myyntiin sovelletaankin yleistä verokantaa, mikäli myyntiä ei ole rajattu pelkästään apteekkeihin. (Arvonlisäverolaki 1501/1993, 85 a §; Sirpoma & Tannila 2014, 128.)

Sanoma- ja aikakauslehdet

Verohallinto määrittelee sanoma- ja aikakauslehdiksi kaikki sellaiset lehdet, jotka ilmestyvät vähintään neljä kertaa vuodessa erillisinä numeroina ja joilla on vastuullinen päätoimittaja. Lehden tulee myös vastata yleistä käsitystä sanoma- ja aikakauslehdistä muotonsa ja rakenteensa puolesta. Lisäksi lehden painajan tulee olla myös lehden julkaisija, jotta myyntiin voisi soveltaa alennettua 10%:n verokantaa. (Arvonlisäverolaki 1501/1993, 85 a §; Sirpoma & Tannila 2014, 128.)

Sanoma- ja aikakauslehtien tilausmyynti on ollut verollista vuodesta 2012 lähtien. Alennettu 10%:n verokanta koskee kuitenkin vain nimenomaan vähintään kuukauden ajaksi kotiin tilattuja lehtiä. Verohallinnon mukaan lehden julkaisijan on vastattava lehden jakelusta suoraan lukijalle, eli lehden toimittamisen tulee olla osoitteellista. Sähköisen sanomalehden myynti verotetaan yleisen verokannan mukaan, sillä sen katsotaan olevan itsenäinen

sähköinen palvelu, eikä niinkään arvonlisäverolaissa tarkoitettu sanomalehti.
(Arvonlisäverolaki 1501/1993, 85 a §; Sirpoma & Tannila 2014, 129.)

Taide-esineet

Taide-esineiden myynti on ollut verollista vuodesta 2003 lähtien, mikäli niiden myynti tapahtuu liiketoiminnan muodossa. 10%:n alennettua verokantaa voidaan käyttää vain, jos myynti tapahtuu ensimyyntinä, eli myyjänä on taide-esineen tekijä tai hänen oikeudenomistajansa. Sen sijaan jälleenmyyntinä tapahtuva taide-esineiden myynti kuuluu yleisen verokannan piiriin. (Arvonlisäverolaki 1501/1993, 85 a §; Sirpoma & Tannila 2014, 130.)

Taide-esineiden maahantuonti EU-alueen ulkopuolelta verotetaan alennetun 10%:n verokannan mukaisesti riippumatta siitä, kuka taide-esineen myyjänä tai maahantuojana on toiminut. Sen sijaan EU-alueelta yhteisöhankintana ostettuun taide-esineeseen pätee samat säännöt kuin kotimaassakin, 10%:n verokantaa voidaan soveltaa vain, jos osto tapahtuu suoraan taide-esineen tekijältä tai hänen oikeudenomistajaltaan. Muussa tapauksessa kyseessä on yleisen verokannan alainen jälleenmyynti. (Arvonlisäverolaki 1501/1993, 85 a §; Sirpoma & Tannila 2014, 130.)

5.3 Veroton myynti

Yrityksen on lähtökohtaisesti maksettava arvonlisäveroa kaikesta Suomessa tapahtuvasta tavarun ja palvelun myynnistä. Yritys voi kuitenkin käsitellä myyntinsä verottomana, mikäli myynnin verottomuudesta on erikseen arvonlisäverolaissa säädetty. Nollaverokannan alainen myynti tulee erottaa verottomasta myynnistä, sillä näihin sovelletaan vähennysoikeutta eri tavalla. (Sirpoma & Tannila 2014, 85.) Verottomien tavaroiden ja palveluiden myyjällä ei ole vähennysoikeutta ja tästä seuraa, että verotonta myyntiä varten suoritettujen ostojen sisältämä vero jää myyjälle kustannukseksi. Verottoman tavarun tai palvelun hintaan sisältyykin siksi aina piiloveroa. (Äärilä & Nyrhinen 2013, 80.)

Verottomuutta voidaan soveltaa seuraaviin myynteihin:

Terveyden- ja sairaanhoito

Terveyden- ja sairaanhoidolla tarkoitetaan hoitoa, jonka on tarkoitus määrittää, palauttaa tai ylläpitää ihmisen terveydentilaa tai toiminta- ja työkykyä. Tämän määritelmän mukaan verottomuus koskee siis ainoastaan ihmisten terveyden- ja sairaanhoitoa. Eläinten hoito on näin ollen verollista liiketoimintaa. (Arvonlisäverolaki 1501/1993, 34-35 §; Äärilä & Nyrhinen 2013, 81.)

Ei ole väliä onko terveyden- tai sairaanhoitopalvelun antaja julkisyhteisö vai yksityinen terveydenhuollon yksikkö. Sen sijaan oleellista on, että palvelun tarjoaja on saanut toiminnalleen lupaviranomaisen luvan. Lupaviranomaisia ovat aluehallintovirastot sekä sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirasto Valvira. Lisäksi hoidon antajan tulee olla terveydenhuollon ammattihenkilö. Terveydenhuollon ammattihenkilöksi lasketaan henkilö, joka on saanut joko ammatinharjoittamisoikeuden tai -luvan sekä henkilö, jolla on oikeus käyttää ammattihenkilön ammattinimikettä. (Arvonlisäverolaki 1501/1993, 34-35 §; Äärilä & Nyrhinen 2013, 81-85.)

Terveydenhuollon ammattihenkilöitä ovat mm. lääkärit, psykologit, farmaseutit, optikot, apuvälineteknikot, naprapaatit, osteopaatit ja lastenhoitajat. Sen sijaan esimerkiksi homeopaattia ei lasketa terveydenhuollon ammattilaiseksi ja siten homeopaattinen hoito on arvonlisäverollista toimintaa. (Äärilä & Nyrhinen 2013, 85.)

Itse hoitotoimenpiteen lisäksi verotonta on myös hoitoon tavanomaisesti liittyvien tavaroiden ja palveluiden myynti. Tällaisia ovat esimerkiksi lääkkeet ja hoitotarvikkeet, kun niiden luovuttajana on hoitotoimen harjoittaja. Oheistuotteiden ja palveluiden myynti on kuitenkin verollista, mikäli ne luovutetaan hoidon saajalle tämän vapaan valinnan mukaan. Verollista on myös apuvälineiden myynti. Sairaankuljetus on verotonta silloin kun se tapahtuu erityisesti sairaankuljetukseen suunnitellulla kuljetusvälineellä, esimerkiksi ambulanssilla tai sairaankuljetukseen tarkoitettulla helikopterilla. Verottomuus ei kuitenkaan koske taksilla tai invataksilla suoritettuja sairaankuljetuksia. (Arvonlisäverolaki 1501/1993, 34-35 §; Äärilä & Nyrhinen 2013, 87-88.)

Sosiaalihuolto

Arvonlisäverolaki (AVL 38§) määrittää sosiaalihuollon toiminnaksi, jonka tarkoituksena on huolehtia lasten ja nuorten huollosta, lasten päivähoitosta, vanhustenhuollosta, kehitysvammaisten huollosta, muista vammaisten palveluista ja tukitoiminnoista, päihdehuollosta tai muusta vastaavasta toiminnasta. Sosiaalihuoltolain (710/1982) mukaan sosiaalipalveluita ovat mm. toimeentulotuki, sosiaaliavustukset ja muut niihin liittyvät toiminnot, joiden tarkoitus on edistää tai ylläpitää yksityisten henkilöiden tai yhteisöjen sosiaalista turvallisuutta ja toimintakykyä. Sosiaalihuollon piiriin ei kuitenkaan kuulu koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta, sillä sen järjestäminen perustuu perusopetuslakiin ja on siten verotonta koulutusta. (Arvonlisäverolaki 1501/1993, 37-38 §; Äärilä & Nyrhinen 2013, 89-90.)

Arvonlisäverolain mukaan sosiaalipalvelu on verotonta vain silloin, kun palvelu on laissa määritelty sosiaalipalveluksi. Lisäksi palvelun harjoittajan tulee olla joko valtio tai kunta, tai muu sosiaalihuollon palvelujen tuottaja, jonka toimintaa sosiaaliviranomaiset valvovat. Verottomuus koskee palvelun lisäksi myös tavaroita, mikäli huollonsaaja on saanut ne suoraan huoltotoimen suorittajalta. Verottomuuden edellytyksenä on lisäksi, että huollonsaajalla on sosiaalilainsäädännön perusteella oikeus sosiaalipalveluun sosiaalihuoltona. (Arvonlisäverolaki 1501/1993, 37-38 §; Äärilä & Nyrhinen 2013, 90-92.)

Koulutus

Koulutuspalveluihin kuuluu yleissivistävät ja ammatilliset koulutukset, korkeakouluopetus sekä taiteen perusopetus. Yleissivistävää koulutusta on sekä peruskouluissa ja lukioissa annettu opetus että kansalaisopistoissa, kansanopistoissa ja sivistysjärjestöjen opintokeskuksissa annettu opetus. Ammatillisella koulutuksella puolestaan tarkoitetaan ammatillista peruskoulutusta sekä lisäkoulutusta. Korkeakouluopetukseen luetaan sekä yliopistoissa että korkeakouluissa saatu opetus. Taiteen perusopetusta on erityisesti lapsille ja nuorille järjestetty tavoitteellinen ja vuosittain etenevä eri taiteenalojen opetus. Taiteen perusopetuksen tarkoituksena on luoda lapsille ja nuorille riittävät edellytykset hakeutua taiteenalan ammatilliseen tai korkea-asteen koulutukseen. (Arvonlisäverolaki 1501/1993, 39-40 §; Äärilä & Nyrhinen 2013, 97.)

Koulutus on verotonta, mikäli se järjestetään lain nojalla, tai sitä lain nojalla tuetaan valtion varoin. Koulutusta antava oppilaitos voi olla joko julkinen tai yksityinen. Verottomuuden kannalta ei ole oleellista mitä koulutuksen saaja siitä hyötyy. Koulutuksella voidaan tähdätä tutkintoon tai tavoitteet voivat olla harrastuspainotteisia. Sen sijaan oleellista on, että koulutus on lakisääteistä. Ilman lain velvoitusta, liiketaloudellisin perustein järjestetty koulutus on verollista. Tällaista ovat esimerkiksi erilaiset vapaa-ajanviettoon tai muuhun harrastustoimintaan liittyvät koulutukset, kuten auto-, tanssi-, ratsastus- ja hiihtokoulutus. Verollista on myös koulu- tai yliopisto-opetuksen tueksi annetut yksityisoppitunnit. (Arvonlisäverolaki 1501/1993, 39-40 §; Äärilä & Nyrhinen 2013, 97-99.)

Verottomuus koskee itse opetuksen lisäksi myös siihen suoraan liittyvien tavaroiden luovutusta. Esimerkiksi oheismateriaaleista veloitetut korvaukset ovat verottomia. Tavaroiden luovutus on verotonta vain, jos kyseessä on tavanomainen tavara, ja sen luovuttaa koulutuksen harjoittaja koulutuksen saajalle. Myös oppilaitosruokailu on verotonta silloin, kun se luovutetaan oppilaille koulutuksen yhteydessä, riippumatta siitä järjestääkö ruokailun oppilaitos itse vai ulkopuolinen ruokalanpitäjä. (Arvonlisäverolaki 1501/1993, 39-40 §; Äärilä & Nyrhinen 2013, 100-101.)

Rahoitus- ja vakuutuspalvelut

Rahoituspalveluiden myynti on säädetty verottomaksi. Verottomuuden kannalta oleellista on itse palvelun luonne, ei niinkään se, kuka palvelun tarjoaa tai vastaanottaa.

Rahoituspalveluja ovat mm. takaisin maksettavien varojen hankinta, luotonanto ja -hallinta, maksuliikenne, valuutanvaihto, takaustoiminta sekä arvopaperikauppa. Huomioitavaa on, että keräilyseleiden ja -kolikoiden myynti on verollista toimintaa. Samoin verollista on maksuvälineinä käytettävien kolikoiden myynti, jos niiden myyntihinta perustuu käytetyn metallin arvoon. (Arvonlisäverolaki 1501/1993, 41-42 & 59§; Äärilä & Nyrhinen 2013, 101-102; 115.)

Rahoituspalveluiden lisäksi myös vakuutuspalvelut ovat verottomia. Vakuutustoimintaa harjoittavat vakuutusyhtiöt, vakuutusyhdistykset, vakuutuskassat, työttömyyskassat ja eläkesäätiöt. Näiden perimät vakuutussopimukseen perustuvat vakuutusmaksut, sekä kannatus, eläke- ja muut vastaavat vakuutusmaksut ovat verottomia. Verotonta on myös jälleenvakuutustoiminta. Tällä tarkoitetaan vakuutuksenantajan ottamaa vakuutusta toiselta vakuutuksenantajalta, millä on tarkoitus kattaa ensivakuutuksesta aiheutuvaa vastuuta. Verotonta on lisäksi vakuutuspalveluiden välitys, riippumatta siitä maksaako palvelusta vakuutuksenantaja vai -ottaja. (Arvonlisäverolaki 1501/1993, 44 §; Äärilä & Nyrhinen 2013, 117-118.)

Esiintymispalkkiot ja tekijänoikeuskorvaukset

Esiintyvien taiteilijoiden, urheilijoiden ja julkisten esiintyjien saamat palkkiot ovat verottomia. Esiintyviä taiteilijoita ovat mm. laulajat, soittajat ja näyttelijät. Julkisia esiintyjiä ovat puolestaan esimerkiksi esitelmöitsijät ja juontajat. Verottomuuden kannalta on oleellista, että tilaisuus, jossa esiintyjä esiintyy, on julkinen. Lisäksi oleellista on tehdä ero julkisen esiintymisen ja opetustilaisuuden välillä. Mikäli esiintymisen ensisijainen tarkoitus on opetuksellinen, ei sitä lasketa julkiseksi esiintymiseksi ja palvelu on siten verollista. (Arvonlisäverolaki 1501/1993, 45 §; Äärilä & Nyrhinen 2013, 124-125.)

Tekijänoikeuslain (404/1961) 1, 4 ja 5 §:ssä tarkoitetut tekijänoikeuskorvaukset ovat verottomia tietyin poikkeuksin. Poikkeuksia ovat valokuvat, mainosteokset, kartat, automaattiset tietojenkäsittelyjärjestelmät, tietokoneohjelmia koskevat oikeudet sekä elokuvien, video-ohjelmien tai muiden vastaavien ohjelmien esittämisoikeudet. Näiden oikeuksien luovuttamisen katsotaan liittyvän kaupalliseen tarkoitukseen ja verollisuudella pyritään estämään veron kertaantuminen. Siten esimerkiksi elokuvan tuottajan tulee suorittaa vero korvauksista, jotka hän elokuvan esittämisestä saa, mutta taiteilija voi

veloittaa tekijänoikeuspalkkioita verottomasti. (Arvonlisäverolaki 1501/1993, 45 §; Äärilä & Nyrhinen 2013, 121-122.)

Muut

Edellä mainittujen alojen lisäksi verotonta ovat myös arpajaiset ja rahapelit, hautapaikan avaamis- ja hoitopalvelut, luonnonvaraisten marjojen ja sienten myynti sekä postipalvelut.

Arpajaisverolaissa (552/1992) määriteltyjen arpajaisten ja rahapelien järjestäminen on verotonta. Näitä ovat esimerkiksi erilaiset raha- ja tavara-arpajaiset, bingopelit, veikkauspelit ja vedonlyöntipelit. Näiden lisäksi verotonta on myös raha-automaattien, tavaravoittoautomaattien, peliautomaattien ja pelilaitteiden ylläpito sekä pelikasinotoiminta. Lisäksi pääsylippujen myynti edellä mainittuihin pelitilaisuuksiin on verotonta. Ajanviete- ja musiikkiautomaatit eivät kuulu edellä mainittuihin automaatteihin ja niiden ylläpito on siten verollista. (Arvonlisäverolaki 1501/1993, 59 §; Äärilä & Nyrhinen 2013, 127.)

Hautapaikan avaamis- ja hoitopalveluiden verottomuus koskee ainoastaan ihmisten hautaamista. Eläinten hävittäminen ja hautaaminen on verollista toimintaa. Luonnonvaraisten marjojen ja sienten myynti on verotonta, kun myyjänä on luonnollinen henkilö, niitä ei myydä erityisestä myyntipaikasta ja ne myydään sellaisenaan. Postipalvelut muuttuivat verottomiksi 1.6.2011. Verottomuus koskee sekä kotimaan että ulkomaan lähetyksiä kun kyseessä on enintään 2kg:n painoinen kirje tai enintään 10kg:n painoinen paketti. Lisäksi näihin lähetyksiin liittyvät kirjaamis- ja vakuuttamispalvelut ovat verottomia. (Arvonlisäverolaki 1501/1993, 59 §; Äärilä & Nyrhinen 2013, 129-130.)

5.3.1 Nollaverokanta

Nollaverokantaa sovelletaan arvonlisäverotuksen piiriin kuuluvaan myyntiin, joka on erikseen säädetty verottomaksi myynniksi. Varsinaisesta arvonlisäverojärjestelmän ulkopuolelle jätetystä verottomasta myynnistä nollaverokannan alaisen myynnin erottaa se, että yrittäjällä on oikeus vähentää liiketoimintaansa varten tehtyjen ostojen sisältämä vero. Tästä vähennysoikeudesta johtuen nollaverokannan alaiset myyntihinnat eivät sisällä piiloveroa, vaan ovat oikeasti verottomia. (Sirpoma & Tannila 2014, 85-86.)

Nollaverokannan alaista myyntiä kotimaan kaupassa on esimerkiksi yleishyödyllisen yhteisön jäsenlehden painotyö. Painotyön myyminen verotta edellyttää kuitenkin, että lehti ilmestyy vähintään neljä kertaa vuodessa, lehteä julkaistaan pääasiassa ostajana toimivan yleishyödyllisen yhteisön jäseniä varten, eikä yleishyödyllinen yhteisö harjoita sanoma- tai aikakauslehtien myyntiä liiketoimintana. Nollaverokantaa voidaan soveltaa myös vähintään 10 metriä pitkiin vesialuksiin, jotka eivät ole pääasiallisesti hui- tai urheilukäyttöön

tarkoitettuja. Lisäksi kullan myyminen keskuspankille on nollaverokannan alaista myyntiä. (Arvonlisäverolaki 1501/1993, 56-59 §; Sirpoma & Tannila 2014, 86-88.)

5.4 Yhteisömyynti ja -hankinta

Vuoden 1993 alusta lähtien EU:n jäsenvaltioiden väliltä poistettiin tavaroita koskevat vienti- ja tuontitullaukset. Tällä haluttiin tiivistää yhteisöä ja turvata tavaroiden, ihmisten ja pääoman vapaa liikkuminen jäsenmaasta toiseen. Tarkoituksena ei kuitenkaan ollut muuttaa periaatetta arvonlisäverotulojen saajan määräytymisestä sen mukaan, missä valtiossa tavara kulutetaan. Tätä kutsutaan määränpäämaaperiaatteeksi ja sitä sovelletaan arvonlisäverovelvollisten yritysten välisessä kaupassa. Periaatteen mukaan myynti käsitellään verottomana yhteisömyyntinä, kun tavara toimitetaan toiseen yhteisömaahan. Veron suorittaa toisesta yhteisömaasta oleva ostaja, joka maksaa yhteisöhankinnan ostohinnasta oman maansa veron. Usein ostaja saa kuitenkin vähentää yhteisöhankintaan sisältyvän veron, joten maksuvelvollisuutta ei todellisuudessa synny. (Äärilä & Nyrhinen 2013, 262.)

Mikäli toisesta yhteisömaasta oleva ostaja ei ole verovelvollinen, kauppaan sovelletaan alkuperämaaperiaatetta. Tämän periaatteen mukaan myyjä maksaa myynnistä veron omaan kotimaahansa. Tähän sääntöön on kuitenkin useita poikkeuksia. (Äärilä & Nyrhinen 2013, 262.)

EU:n jäsenenä on tällä hetkellä 28 Euroopan valtiota: Belgia, Bulgaria, Espanja, Hollanti, Irlanti, Iso-Britannia, Italia, Itävalta, Kreikka, Kroatia, Kypros, Latvia, Liettua, Luxemburg, Malta, Portugali, Puola, Ranska, Romania, Ruotsi, Tanska, Saksa, Slovakia, Slovenia, Suomi, Tsekki, Unkari ja Viro. (Kuva 1.) Yhteisön arvonlisäveroalue noudattaa melko tarkasti EU:n rajoja, mutta esimerkiksi Kanariansaaret, Ceuta, Melilla, Kanaalisaaret ja Ahvenanmaa eivät kuulu yhteisön veroalueeseen. Monaco puolestaan ei kuulu EU:hun, mutta arvonlisäverotuksessa sen myyntejä käsitellään Ranskan myynteinä. Samoin Man-saaren myyntejä käsitellään verotuksessa Iso-Britannian myynteinä. (Äärilä & Nyrhinen 2013, 262.)

Kuva 1: EU:n jäsenvaltiot (Europa 2017).

5.4.1 Tavaroiden yhteisömyynti

Yhteisömyynnistä on kyse silloin kun tavara liikkuu yhteisömaasta toiseen myyjän, ostajan tai kolmannen osapuolen toimesta. Ostajan tulee olla elinkeinonharjoittaja tai muu oikeushenkilö, joka on verovelvollinen eri jäsenvaltiossa kuin myyjä. Yhteisömyyntinä käsitellään ainoastaan tavaroiden myynti, palvelujen myyntiin sovelletaan eri periaatetta. Yhteisömyynti on verotonta, eli myyjä ei tilitä yhteisömyynnistä veroa. (Äärilä & Nyrhinen 2013, 262-263.)

Tavaran myyjän vastuulla on osoittaa, että ostaja on verovelvollinen toisessa yhteisömaassa. Tämä tapahtuu merkitsemällä myyntilaskuun sekä oma että ostajan ALV-tunnukset. Suomalaisen yritysten ALV-tunnukset muodostetaan y-tunnusten pohjalta. Y-tunnuksen eteen lisätään etuliite FI ja sen perään y-tunnuksen numerot ilman välilyöntiä ja väliviivaa. Muiden maiden ALV-tunnuksiin kuuluu samalla tavalla etuliitteeksi kyseisen maan maatunnus (esim. Ruotsi = SE, Tanska = DK) sekä erimäärä numeroita maasta riippuen. (Äärilä & Nyrhinen 2013, 263.)

Kuten todettua, myynti lasketaan yhteisömyynniksi vain siinä tapauksessa, että ostaja on verovelvollinen toisessa yhteisömaassa. Mikäli ostajalta ei löydy toisen yhteisömaan ALV-tunnusta myynti käsitellään verollisena joko lähtömaassa tai kaukomyyntinä päättymisvaltiossa. Kaukomyyntiä koskevien säännösten mukaan yrityksen, joka kaukomyyntiä harjoittaa, tulee rekisteröityä arvonlisäverovelvolliseksi ostajan kotimaassa ja tilittää myynnistä tuon maan

vero. Tämän säännöksen tarkoituksena on ollut estää yksityishenkilöitä tilaamasta tuotteita toisista jäsenvaltioista, joissa on matalampi veroprosentti. Kaukomyynti-säännöksiä sovelletaan kuitenkin muuhunkin kuin postimyyntiin. (Äärilä & Nyrhinen 2013, 268.)

Mikäli ostaja ei ole yksityishenkilö vaan esimerkiksi verotonta toimintaa harjoittava elinkeinonharjoittaja, tulee myyjän ottaa huomioon ostajamaan yhteisöhankeille asettama kynnysarvo, jonka yli menevä myynti on ostajalle verollista. Tällaisessa tilanteessa myynti käsitellään yhteisömyyntinä. Yhtä lailla myyjän tulee ottaa huomioon ostajamaan kaukomyynnille asettama kynnysarvo. Kynnysarvo voi olla joko 35 000 tai 100 000 euroa vastaava määrä paikallisessa valuutassa. Mikäli tämä kynnysarvo ei ylity, myyjä tilittää myynnistä veron omaan kotimaahansa. Vapaaehtoinen verovelvolliseksi rekisteröityminen kohdemaassa on myyjälle kuitenkin mahdollista, vaikkei kynnysarvo ylittyisikään. Suomessa kaukomyynnin kynnysarvo on 35 000 euroa. Tämän rajan ylittyessä toisesta yhteisömaasta oleva myyjä on velvollinen rekisteröitymään verovelvolliseksi Suomeen ja tilittämään myynnistä veron Suomeen. (Äärilä & Nyrhinen 2013, 268-269.)

5.4.2 Tavaroiden yhteisöhankinta

Tavaroiden yhteisöhankinta on vastakohta tavaroiden yhteisömyynnille. Tästä syystä yhteisöhankinnasta on kyse vain jos tavara vaihtaa omistajaa vastiketta vastaan, tavara kuljetetaan ostajan, myyjän tai kolmannen osapuolen toimesta jäsenvaltiosta toiseen ja myyjänä toimii verovelvollinen yritys. Yhteisöhankinta on verollista ja siihen sovelletaan määränpäämaaperiaatetta. Eli hankinnasta maksetaan vero siihen maahan, johon tavaran kuljetus päättyy. Tavaran ostajan kotimaalla ei siten ole merkitystä. Esimerkiksi jos suomalainen yritys ostaa Ruotsista tavaroita, jotka kuljetetaan suoraan Tanskaan eikä Suomeen, vero hankinnasta maksetaan Tanskaan. Tällöin suomalainen yritys on usein velvollinen rekisteröitymään verovelvolliseksi Tanskassa. (Äärilä & Nyrhinen 2013, 272.)

Yhteisöhankinnan määritelmä edellyttää, että ostaja on joko elinkeinonharjoittaja tai muu oikeushenkilö. Yksityishenkilöt eivät ole velvollisia tilittämään toisista jäsenvaltioista tehdystä ostoista veroa valtiolle eikä silloin siis ole kyse yhteisöhankinnasta. Mikäli elinkeinonharjoittajan liiketoiminta on yksinomaan arvonlisäverotuksen ulkopuolista, vähäisiä ostoja muista jäsenvaltioista ei lasketa yhteisöhankeiksi. Sama sääntö koskee oikeushenkilöitä, jotka eivät ole elinkeinonharjoittajia, esimerkiksi yleishyödylliset yhteisöt. Näissä tapauksissa ostajalla ei ole ALV-tunnusta, joten hän saa ostostaan laskun, joka sisältää myyjän kotimaan veron. (Äärilä & Nyrhinen 2013, 272-273.)

Vähäisten ostojen raja on 10 000 euroa. Mikäli arvonlisäverotonta liiketoimintaa harjoittavan elinkeinonharjoittajan tai oikeushenkilön, joka ei ole elinkeinonharjoittaja, yhteisöhankeiden määrä verottomana ylittää 10 000 euroa kalenterivuodessa tai tuo raja on ylittynyt edellisen kalenterivuoden aikana, on hänen rekisteröidyttävä verovelvolliseksi ja suoritettava yhteisöhankeiden vero. Ostaja voi myös vapaaehtoisesti rekisteröityä verovelvolliseksi vaikka yhteisöhankeiden määrä jäisikin alle mainitun 10 000 euron rajan. Verovelvollinen ostaja saa yhteisöhankeista myyjältä verottoman laskun ja tilittää ostoista veron omaan kotimaa-hansa. (Äärilä & Nyrhinen 2013, 273.)

Yhteisöhankeiden tilitetään vero ostajan kotimaan verokantojen mukaan. Suomalaisen yrityksen ostaessa yleisen verokannan alaisia tavaroita Ruotsista, ostosta tilitetään vero Suomeen siis 24% mukaan, vaikka Ruotsissa yleinen verokanta on 25%. Mikäli yhteisöhanke on arvonlisäverolain vähennysoikeutta koskevien säännösten mukaan vähennyskelpoista, ostaja on oikeutettu vähentämään tilittämänsä veron samassa kausiveroilmoituksessa kuin vero on suoritettu. Tällöin todellista veron maksua ei käytännössä tapahdu. (Äärilä & Nyrhinen 2013, 273.)

5.5 Vähennysoikeus

Vähennysoikeuden tarkoitus on estää veron kertaantuminen ja siten tuotteiden hintojen kohoaminen piilevän veron myötä. Käytännössä vähennysoikeus tapahtuu siten, että myyjä selvittää verokauden aikana tapahtuneesta myynnistä saadut verot ja vähentää tästä summasta saman verokauden aikana suoritettujen ostojen sisältämän veron. Näin saadaan verottajalle tilitettävä summa. Mikäli ostojen sisältämä vero on myyntien veroa suurempi, verottaja puolestaan palauttaa myyjälle erotuksen mukaisen summan. (Murtomäki 2010, 53; Niskakangas 2014, 149.) Arvonlisäveroa tilitetään valtiolle siis vain tuotteelle tai palvelulle aikaansaadusta arvonlisästä, tästä myös johtuu arvonlisäveron nimi (Sirpoma & Tannila 2014, 167). Vähennysoikeudesta johtuen verovelvollisen tekemistä tavara- ja palveluostoista, mikäli ne ovat vähennyskelpoisia, aiheutuu kustannuksia vain verottoman summan verran (Kallio, Nielsen, Ojala & Sääsäkilähti 2015, 572).

5.5.1 Vähennysoikeuden edellytykset

Verollinen liiketoiminta

Vähennysoikeutta saa pääsääntöisesti käyttää ainoastaan niihin ostoihin, jotka on tehty yrityksen verollista liiketoimintaa varten. Verollista liiketoimintaa on kaikki se yrityksen myynti, josta yritys on velvollinen tilittämään veroa ja mistä näin ollen aiheutuu yrityksen verovelvollisuus. (Äärilä & Nyrhinen 2013, 192.)

Myös yrityksillä, joiden myynti on nollaverokannan alaista, on oikeus vähentää ostojensa verot. Tällöin puhutaan palautusoikeudesta, sillä yritykselle ei kerry maksettavaa veroa. Verolliseksi liiketoiminnaksi lasketaan siis kaikki myynti, joista tilitetään veroa joko yleisen verokannan, alennetun verokannan tai nollaverokannan mukaan. (Äärilä & Nyrhinen 2013, 192.)

Osto verovelvolliselta

Vähennysoikeutta voi luonnollisesti käyttää vain verollisiin ostoihin. Ostos verollisuus taas edellyttää, että myyjä on toiminnastaan verovelvollinen. Tästä johtuen vähennysoikeuden edellytyksenä kotimaisissa ostoissa on, että osto tapahtuu toiselta verovelvolliselta. (Äärilä & Nyrhinen 2013, 193.)

Myyjän verovelvollisuuden voi helposti tarkistaa Patentti- ja rekisterihallituksen ja Verohallinnon yhteisestä yritystietojärjestelmästä (www.ytj.fi). Yrityksen tulee rekisteröityä verovelvolliseksi, mikäli se haluaa harjoittaa verollista liiketoimintaa, ja rekisteröitymisen jälkeen yritys merkitään Verohallinnon arvonlisäverovelvollisten rekisteriin. (Äärilä & Nyrhinen 2013, 193.)

Ostolaskusta tulee käydä ilmi myyjän verovelvollisuus. Myytäessä toiselle elinkeinonharjoittajalle myyntilaskuun pitää merkitä ostos veroton hinta, veron määrä ja verokanta. Näitä tietoja ei kuitenkaan saa laskulla näkyä, mikäli myyjä ei ole verovelvollinen. Veron ilmeneminen laskusta siis samalla osoittaa ostajalle, että myyjä on verovelvollinen. (Äärilä & Nyrhinen 2013, 193.)

Osto verollisena

Vähennysoikeuden näkökulmasta ei riitä, että ostaja ja myyjä ovat verovelvollisia, vaan myös itse ostos tulee olla verollinen. Eli myyjän täytyy tilittää myynnistä veroa. Vaikka yritys olisi verovelvollinen, voi sillä silti olla myös myyntejä, joista ei tarvitse maksaa veroa. Tällaista myyntiä voi olla esimerkiksi verolliseen laskuun liittyvä viivästyskorko tai perintämaksu. (Äärilä & Nyrhinen 2013, 194-195.)

Verollinen lasku

Näiden kolmen edellä mainitun seikan lisäksi myyjän tulee antaa ostajalle myynnistä verollinen lasku. Laskulla pitää olla mainittuna myyjän ja ostajan nimet ja osoitteet sekä myyjän arvonlisäverotunniste. Lisäksi laskulta pitää käydä ilmi mitä on myyty ja kuinka

paljon. Myyntihinta tulee ilmoittaa sekä verottomana että verollisena ja verokanta täytyy olla mainittuna. (Äärilä & Nyrhinen 2013, 195-196.)

Laskunmerkintävaatimukset eivät ole aivan näin tiukat, mikäli kyseessä on loppusummaltaan korkeintaan 400 euron lasku. Tällaisessa tapauksessa laskussa ei tarvitse esimerkiksi olla mainittuna ostajan nimeä tai myynnin verokantaa. (Äärilä & Nyrhinen 2013, 196.)

5.5.2 Vähennysoikeuden rajoitukset

Yleinen ohjeistus on, että ellei laissa ole toisin määrätty, kaikki verollista liiketoimintaa varten tehdyt verolliset ostot ovat vähennyskelpoisia. Tästä johtuen oston sisältämä vero ei ole yritykselle kustannus. Arvonlisäverolaissa on kuitenkin säädetty lista ostoista, joita vähennysoikeus ei koske. Vähennysoikeuden puuttuminen aiheuttaa sen, että ostoihin sisältyvästä verosta tulee yritykselle kustannus. (Äärilä & Nyrhinen 2013, 207.)

Osto muuhun kuin liiketoimintaan

Yrityksen ostaessa tuotteen tai palvelun muuhun tarkoitukseen kuin liiketoimintaansa varten, oston sisältämä vero ei yleensä ole vähennyskelpoinen. Tällaisia ostoja ovat esimerkiksi henkilökunnan tai yrittäjän yksityiskäyttöön tarkoitettut tuotteet ja palvelut. Liiketoiminnan ja henkilökunnan yksityiskäytön välille vedetty raja on kuitenkin usein tulkinnanvarainen. (Äärilä & Nyrhinen 2013, 208.)

Mikäli hyödykkeen vastaanottaja käyttää saamiaan hyödykkeitä työtehtäviensä suorittamiseen, eikä niihin liity yksityiskulutuksen elementtejä, voidaan hyödykkeiden hankinnan katsoa olevan vähennyskelpoista. Tällaisia hankintoja ovat esimerkiksi henkilökunnan työvälineet ja suojavaatteet. Suojavaatteiksi voidaan laskea mm. työtakit ja haalarit. Muiden vaatehankintojen vähennyskelpoisuus on kuitenkin tulkinnanvaraista. (Äärilä & Nyrhinen 2013, 208.)

Työterveyshuollosta aiheutuvien kustannusten vähennyskelpoisuus riippuu siitä, miten työterveyshuolto on järjestetty. Jos työterveyshuolto on ulkoistettu ulkopuoliselle lääkärikeskukselle, kyseessä on verottoman terveyden- ja sairaanhoitopalvelun ostos. Tällöin veloitukseen ei sisälly veroa ja näin ollen yrityksellä ei myöskään ole vähennysoikeutta. Mikäli yritys sen sijaan on palkannut oman työterveyslääkärin ja/tai -hoitajan, syntyy näiden tekemistä hankinnoista yritykselle kuluja. Kulujen voidaan katsoa olevan vähennyskelpoisia, sillä työterveyshuollon järjestäminen palvelee yrityksen verollista liiketoimintaa. (Äärilä & Nyrhinen 2013, 208-209.)

Yrityksen sisäiset koulutus- ja neuvottelutilaisuudet ovat vähennyskelpoisia kokonaisuudessaan. Tämä pitää sisällään mm. kuljetuskustannukset koulutus- ja kokouspaikoille, tilojen verolliset vuokrat sekä tilaisuuksissa tapahtuvat tavanomaiset tarjoilut. Vähennysoikeus koskee myös vähäistä alkoholitarjoilua. Koulutus- ja neuvottelutilaisuuksien lisäksi yrityksen sisäisiksi tilaisuuksiksi lasketaan myös kaikki samaan konserniin kuuluvien yhtiöiden henkilökuntien tilaisuudet, joissa käydään läpi yhteisiä konsernin liiketoimintaan liittyviä asioita. Mikäli tällainen tilaisuus kuitenkin järjestetään useampipäiväisenä niin, että siihen sisältyy iltaruokailua, tätä iltaruokailua ei lasketa liiketoimintaan liittyväksi hankinnaksi, ja se on siten vähennyskelvotonta. (Äärilä & Nyrhinen 2013, 209.)

Yrityksen kustantama työntekijöiden vapaa-ajalla vapaaehtoisesti tapahtuva liikunta ei ole vähennyskelpoista. Näin ollen yritys ei saa vähentää arvonlisäveroa liikuntaa varten tehdyistä ostoista. Tällaisia ostoja ovat esimerkiksi uimahallien, kuntosalien ja jumppatuntien sisäänpääsymaksut sekä erilaiset kuntoiluvälineet. Näiden kulujen katsotaan olevan henkilökunnan yksityiskäyttöä ja siksi yritykselle vähennyskelvotonta. (Äärilä & Nyrhinen 2013, 209-210.)

Yrityksen kustantamat työntekijöiden muuttokulut ovat yritykselle vähennyskelvottomia silloinkin kun työntekijän muutto johtuu yrityksen toimipaikasta toiseen siirtymisestä. Muuttokustannuksia voidaan pitää yksityisen kulutuksen ja liiketoimintaan liittyvien kulujen rajatapauksena. Muuttokustannukset voitaisiin perustellusti laskea yrityksen liiketoiminnan kuluksi silloin, kun muutto tapahtuu työnantajan määräyksestä. (Äärilä & Nyrhinen 2013, 210.) Korkein hallinto-oikeus kuitenkin näki asian eri tavalla. "Yhtiön maksamat työntekijän muuttokustannukset, jotka aiheutuivat yhtiön saksalaisen tytäryhtiön palveluksessa olleen työntekijän siirtymisestä yhtiön palvelukseen Suomeen, olivat yhtiölle arvonlisäverotuksessa vähennyskelvottomia työntekijän yksityiseen kulutukseen liittyvinä kustannuksina." (KHO 3.9.2001 T 2036.)

Yrityksen luovuttaessa työntekijöilleen matka- tai lankapuhelinedun työkäyttöön ovat näistä aiheutuvat kulut yritykselle vähennyskelpoisia. Yksityispuheluista aiheutuneet kustannukset ovat kuitenkin vähennyskelvottomia. Mikäli työntekijällä on oikeus käyttää yrityksen hankkimaa puhelinta myös vapaa-ajalla, sovelletaan puhelinetuun oman käytön verotusta. Veron perusteena käytetään Verohallinnon hyväksymää raha-arvoa, joka vuonna 2013 oli 20 euroa kuukaudessa. Yritys siis tilittää oman käytön veroa 20 eurosta ja saa vähentää kokonaisuudessaan puhelimen ostohintaan ja puhelinlaskuihin sisältyvät verot. Yrityksen työntekijöilleen kustantama internet-etu sen sijaan on aina yritykselle vähennyskelpoista riippumatta siitä käyttääkö työntekijä internetyhteyttä työ- vai yksityiskäyttöön. (Äärilä & Nyrhinen 2013, 210; 233.)

Yrityksen virkistysmenojen vähennyskelpoisuus liittyy olennaisesti yksityisen kulutuksen ja liiketoimintaan liittyvien kulujen rajanvetoon. Korkein hallinto-oikeus katsoi päätöksessään (20.6.1998 T 1229), että yrityksen virkistysmenot olivat kokonaisuudessaan vähennyskelpoisia, sillä tilaisuudet oli järjestetty yrityksen määräämänä ajankohtana ja ne oli tarkoitettu yrityksen koko henkilökunnalle. Tästä voidaankin päätellä, että tilaisuudet, joihin on kutsuttu vain osa henkilökunnasta, saattavat olla vähennyskeltvottomia. Samoin vähennyskeltvotonta on kaikki sellainen virkistystoiminta, joka ei tapahdu yrityksen määräämänä ajankohtana. Esimerkiksi yrityksen työntekijöilleen kustantamista teatterilipuista saa vähentää verot, jos koko henkilökunta menee samaan ennalta määrättyyn näytökseen. Sen sijaan vähennyskeltvottomia teatterilipuista tekee se, jos työntekijöillä on oikeus käyttää ne haluamanaan ajankohtana. (Äärilä & Nyrhinen 2013, 211.)

Hotellilaskuun sisältyvän aamiaisen osuuden katsotaan olevan työmatkalla olevan työntekijän yksityiskulua. Siten se on yritykselle vähennyskeltvotonta ja tulee aina eritellä hotellilaskusta. On kuitenkin tulkinnanvaraista, onko aamiaisen osuus vähennyskeltvotonta silloinkin kun kyseessä on yrityksen koulutus- tai virkistystilaisuus, joista aiheutuvat kulut siis olivat vähennyskelpoisia kokonaisuudessaan. (Äärilä & Nyrhinen 2013, 212.)

Kodin ja työpaikan väliset matkat

Verovelvollisen tai hänen henkilökuntansa matkat asunnon ja työpaikan välillä katsotaan kuuluvan yksityisen kulutuksen piiriin, eikä niihin liittyvät hankinnat siten ole vähennyskelpoisia. Sen sijaan mikäli työntekijä lähtee työpaikaltaan työnantajansa määräyksestä asiakaskäynnille tai esimerkiksi koulutukseen, näihin matkoihin liittyvät kustannukset ovat yritykselle vähennyskelpoisia. (Äärilä & Nyrhinen 2013, 213-214.) Samoin, mikäli tällainen matka sattuisi syystä tai toisesta alkamaan tai päättymään työntekijän asuntoon, yrityksellä olisi silti Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen (KHO 1.2.2002 T 220) perusteella oikeus vähentää näihin matkoihin liittyvät kulut.

Edustusmenot

Edustustarkoituksessa syntyneet kustannukset ovat yritykselle vähennyskeltvottomia. Edustusmenoa ei ole laissa määritelty ja ne sekoitetaankin usein markkinointimenoihin. Markkinointikulut ovat kuitenkin yritykselle vähennyskelpoisia ja siksi näiden kahden välille eron tekeminen on oleellista. (Äärilä & Nyrhinen 2013, 215.)

Edustusmenoa tulee käsitellä yhdenmukaisesti sekä tulo- että arvonlisäverotuksessa ja siksi edustusmenon käsitettä voidaan hakea Verohallinnon tuloverotusta koskevasta ohjeesta

(Verotiedote 4/1993, Veroh:n julkaisu 623). Tämän ohjeen mukaan edustusmenoja on kaikki yrityksen asiakkaisiin, liiketuttaviin tai muihin yrityksen liiketoimintaan vaikuttaviin henkilöihin kohdistuvasta vieraanvaraisuudesta tai muusta huomaavaisuudesta aiheutuneet kulut. Oleellista on myös, että yrityksen pyrkimys yllä mainitulla vieraanvaraisuudellaan tai huomaavaisuudellaan on uusien liikesuhteiden luominen, nykyisten säilyttäminen tai parantaminen tai muulla tavoin liiketoimintansa edistäminen. Yrityksen sisäisiä henkilökunnalle tarkoitettuja tilaisuuksia ei lasketa edustamiseksi, sillä edustusmenon kohdehenkilönä on aina yrityksen ulkopuolinen henkilö. Edustusmenoksi katsotaan kaikki edustamistarkoituksessa syntyneet kulut. Näitä ovat esimerkiksi ravintolakulut ja edustuslahjoista syntyneet kustannukset, edustusmatkoista syntyneet matka- ja majoituskulut sekä edustamiseen käytetyistä tiloista syntyneet kulut, esimerkiksi tilavuokrat. (Äärilä & Nyrhinen 2013, 215.)

Yrityksen hankkiessa lahjoja asiakkaille tai henkilökunnan jäsenille edustuslahjan mainoslahjasta erottaa ennen kaikkea lahjan arvo. Lahjan arvon ylittäessä 35 euroa sen katsotaan olevan edustuslahja ja näin ollen yritykselle vähennyskelpoton. Lahjan arvon lisäksi on myös huomioitava lahjan laatu. Mainoslahja on niin kutsuttu massalahja, joka annetaan samanlaisena usealle vastaanottajalle. Edustuslahja sen sijaan on yksilöllisemmin valittu. Mainoslahjoista yrityksellä on oikeus vähentää arvonlisäveron osuus. (Äärilä & Nyrhinen 2013, 215-216.)

Edustustilaisuuden markkinointitilaisuudesta erottaa se, kenelle tilaisuus on suunnattu. Mikäli tilaisuuteen osallistujia ei ole rajattu on kyseessä markkinointitilaisuus ja tilaisuudesta aiheutuneet kulut ovat yritykselle vähennyskelpoisia. Tällaisia markkinointitilaisuuksia ovat esimerkiksi erilaiset messut. Lisäksi esimerkiksi koululaisryhmille järjestetyt yritysvierailut ovat yritykselle vähennyskelpoista kuluja. Sen sijaan asiakkaille, tavarantoimittajille tai muille liiketuttaville järjestetyt tilaisuudet katsotaan yrityksen edustusmenoiksi ja niistä aiheutuneet kulut ovat siten yritykselle vähennyskeltottomia. (Äärilä & Nyrhinen 2013, 216.)

Henkilöautot

Kulkuneuvojen vähennysoikeutta on rajoitettu Suomessa sekä useissa muissakin EU-alueen maissa. Vähennysrajoituksia perustellaan yleisesti sillä, että kulkuneuvot ovat usein myös yksityiskäytössä ja tämän yksityiskäytön osuutta on hankala selvittää ja vaikeaa valvoa. Vähennyskeltottomia kulkuneuvoja ovat henkilöautot, moottoripyörät, matkailuperävaunut, urheilu- ja huvikäyttöön tarkoitettut vesialukset sekä ilma-alukset, joiden suurin sallittu lähtömassa on enintään 1550kg. Mikäli kulkuneuvo on hankittu myytäväksi, vuokrattavaksi, ajo-opetukseen tai ammattimaiseen henkilökuljetukseen, on sen hankinta kuitenkin vähennyskelpoista. Näin ollen mm. autokauppiaille, taksikuskeilla ja autokouluilla on oikeus

vähentää autojen ostohintaan sisältyvä vero. Jos näitä autoja käytetään kuitenkin myös yksityisajoihin, tulee yksityiskäyttöä vastaava osuus jättää vähentämättä auton ostohintaan sisältyvästä verosta. (Äärilä & Nyrhinen 2013, 218.)

Mikäli henkilöauto on hankittu yksinomaan vähennykseen oikeuttavaan käyttöön, on sen hankintahinnasta oikeus vähentää veron osuus. Huomioitavaa on, että vähäinkin muu käyttö, esimerkiksi edustuskäyttö, aiheuttaa ostohintaan sisältyvän veron vähennyskelvottomuuden kokonaisuudessaan. Tästä seuraa, että henkilöautoista, jotka on hankittu osittain yksityiskäyttöön ja osittain liiketoimintakäyttöön, jää vähentämättä myös liiketoimintakäytön osuus veroista. (Äärilä & Nyrhinen 2013, 219-220.)

Mikäli henkilöauton tai muun kulkuneuvon hankinta on vähennyskelvotonta, vähennyskelvotonta on silloin myös kulkuneuvon käyttökustannukset. Tällaisia ovat esimerkiksi huolto- ja korjaustyöt varaosineen sekä polttoainekulut. Auton pysäköintikulut eivät kuitenkaan liity olennaisesti kulkuneuvon käyttöön, joten niihin sovelletaan vähennysoikeuden yleisiä sääntöjä. (Äärilä & Nyrhinen 2013, 220.)

6 Opas

Tässä luvussa käyn läpi, mitä oppaalla tarkoitetaan ja erityisesti, millainen on hyvä opas. Lisäksi esittelen laatimani oppaan Suomen arvonalisäverolaista ja kerron oppaan laadinnan eri vaiheista.

Opaskirjallisuus on yksi tietokirjallisuuden lajeista. Muita tietokirjallisuuden lajeja ovat tutkimuskirjallisuus, hakukirjallisuus, oppikirjallisuus, yleinen tietokirjallisuus ja mielipidekirjallisuus. Opaskirjallisuus on käytännön elämän kannalta tärkeä käyttökirjallisuuden laji. Se ei ole vain kirjallisuuden harrastajia varten, vaan useimmat meistä joutuvat jossain vaiheessa elämää turvautumaan oppaisiin. Opaskirjallisuutta ovat mm. atk-oppaat, keittokirjat, käyttöoppaat, matkaoppaat ja työoppaat. Sille on ominaista ajantasaisuus, luotettavuus, käytännöllisyys, päivitettävyys ja käyttäjäkeskeisyys. (Jussila, Ojanen & Tuominen 2006, 23-25.)

6.1 Oppaan suunnittelu

Oppaan tarkoituksena on opettaa lukijalle jotain uutta. Siksi hyvä opas ottaakin huomioon lukijan tarpeet. Ennen oppaan kirjoittamista tulisi lukijasta luoda mielikuva. Mitä lukija tietää ennestään, mitä hän haluaa oppaan lukemisella saavuttaa. Lukijan tietotason selvittäminen on tärkeää, sillä liian perusteisiin menevä opas tuntuu lapselliselta ja liian suurta tietämystä vaativa opas taas vaikealta. (Jussila, Ojanen & Tuominen 2006, 92-93.)

Lukija etsii oppaasta aina jotain hyötyä. Siksi tulisikin miettiä, mitä etua lukija oppaasta saa. Tämä pohdinta tulisi kiteyttää yhteen lauseeseen, lupaukseen lukijalle, mikä toimii selkärangan koko oppaalle. Hyvä lupaus on täsmällinen ja yksityiskohtainen, esimerkiksi ”Osaat rakentaa kompostin” tai ”Puhut sata sanaa saksaa”. (Jussila, Ojanen & Tuominen 2006, 93-94.)

Opasta kirjoittaessa on tärkeää huomioida kenen näkökulmasta kirjoittaa. Kirjoittaako kollegana, auktoriteettina, kanssakulkijana vai tarkkailijana. Usein luullaan, että neutraalin tarkkailijan näkökulma olisi kirjoittajalle helpoin. Kirjoittajan omat asenteet ja arvot näkyvät kuitenkin usein tekstissä ilman, että kirjoittaja sitä itse edes tajuaa. Lukija kiinnittää oppaassa huomiota itse tiedon lisäksi myös näkökulmaan. Mikäli näkökulma tuntuu vieraalta saattaa lukija hylätä tiedon pelkästään sen perusteella. (Jussila, Ojanen & Tuominen 2006, 95-96.)

Näkökulman lisäksi tärkeää on ottaa huomioon, mitä kieltä lukija puhuu. Mikäli kohderyhmä on epäselvä tai sen käyttämä kieli itselle vieras, kannattaa turvautua yleiskieleen. Jokaisella ihmis- ja ammattiryhmällä on oma kielensä ja sen käyttö voi olla hyvä idea, mutta vain jos varmasti hallitsee saman sanaston ja sävyn. Tärkeintä kuitenkin on itse sisältö, ei sivistyssanojen määrä. (Jussila, Ojanen & Tuominen 2006, 96-97.)

6.2 Oppaan toteutus

Hyvä opas alkaa esipuheella. Esipuheessa tulisi käydä lyhyesti läpi miksi opas on laadittu, mitä lukija siitä hyötyy. Lisäksi on hyvä kertoa, millä pätevyydellä opas on laadittu. Onko kirjoittaja aiheensa asiantuntija vai harrastaja. Turhan vaatimaton ei kannata olla sillä, jos ei itsekään usko osaamiseensa, on vaikea saada muita vakuuttuneiksi. (Jussila, Ojanen & Tuominen 2006, 98.)

Varsinainen rakenne riippuu oppaan luonteesta. Onko oppaan tarkoitus ratkaista jokin ongelma vai opettaa jotain uutta. Ongelma ja ratkaisu -rakenne kuvaa aluksi olemassa olevan ongelman, kertoo miten opas auttaa sen ratkaisussa ja lopuksi vielä esittelee itse ratkaisun. Uuden asian opettaminen alkaa perusteista. Oppaan tulisi edetä loogisesti niin, että vaikeusaste kasvaa ja aiemmin kerrottu toimii pohjana ja tukee seuraavaksi kerrottavaa asiaa. Oppaan kirjoittaminen kannattaa aloittaa sisällysluettelosta. Kun aiheen jakaa lukuihin ja keksii niille työotsikot, saa aiheesta paremman käsityksen. (Jussila, Ojanen & Tuominen 2006, 98-99.)

Oppaan ulkoasuun ja erilaisiin tehostuskeinoihin kannattaa kiinnittää huomiota. Kursivoinnin, lihavoinnin, erilaisten fonttien ja kirjainkokojen tarkoituksena on ennen kaikkea lisätä oppaan ymmärrettävyyttä. Niitä ei kannata viljellä liikaa ihan vaan viljelyn ilosta. Tehostuskeinoja

tärkeämpää on itse oppaan sisältö. Väripohjat ja tähdet eivät pelasta opasta, jos tekstin rakenne on epälooginen. Tehostuskeinot tulisi aina valita tekstin aiheen ja ominaisuuksien mukaan. (Jussila, Ojanen & Tuominen 2006, 101.)

Tehostuskeinojen lisäksi tulee miettiä kuvien käyttöä oppaassa. Opas voi perustua lähes pelkästään kuviin, tai pelkästään tekstiin ilman yhtäkään kuvaa. Kuvan tarkoituksena ei ole koskaan koristaa tai piristää tekstiä, vaan sen käytön pitäisi aina olla perusteltua. Kuva kertoo tuhat sanaa, joten on turha kertoa samaa asiaa uudestaan tekstimuodossa. Teksti ja kuva vaikuttavat toisiinsa ja molemmille tulee antaa oma roolinsa. (Jussila, Ojanen & Tuominen 2006, 102.)

6.3 Opas Suomen arvonlisäverolaista

Kävimme aluksi toimeksiantajayrityksen edustajan kanssa läpi mitä asioita oppaan tulisi sisältää. Tämän jälkeen lähetin AP-tiimin vetäjälle sähköpostitse kysymyslistan koskien tiimin jäsenten koulutustaustaa. Tässä prosessin vaiheessa ilmeni ensimmäiset haasteet, sillä työkuultuureiden eroista tai muista syistä johtuen en saanut kysymyksiini vastauksia. Lopulta päädyin itse arvioimaan AP-tiimiläisten tietotason arvonlisäverolaista.

Tavoitteenani on, että opas tulee käyttöön, jotta siitä olisi käytännön hyötyä laskujen käsittelyprosessissa. Tästä syystä pyrin pitämään oppaan tekstin ja esimerkit mahdollisimman selkeinä ja käytännön läheisinä. Kynnys oppaan lukemiseen tulisi olla mahdollisimman matala. Tein oppaan power point -muotoisena, sillä koen sen itse kaikkein helpoimmin lähestyttäväksi. Lisäksi olen pistänyt merkille, että Yritys X:ssä ohjeet usein annetaan power point -muodossa.

Noudatan oppaassa pitkälti samaa rakennetta, kuin opinnäytetyön teoriaosassa. Käyn oppaan alussa lyhyesti läpi, mitä arvonlisäverolla tarkoitetaan. Oletuksenani on, että taloushallinnon parissa työskentelevällä henkilöllä on jo pohjatieto arvonlisäverolaista olemassa. Lisäksi esittelen Suomessa käytössä olevat verokannat ja mitä kunkin piiriin kuuluu. Tässä osiossa käytän esimerkkeinä Yritys X:n Suomen osaston tavanomaisimpia toimittajia. Vähennysoikeutta käsittelen oppaassa pääasiassa esimerkkien kautta. Käyn aluksi läpi lyhyesti, mitä vähennysoikeudella tarkoitetaan ja mitä vähennysoikeuden syntyminen edellyttää yritykseltä. Vähennysoikeuden rajoitukset esittelen esimerkkien kautta kulukohtaisesti. Yritys X:n kuluista suurin osa on vähennyskelpoisia ja siksi käynkin yksityiskohtaisesti läpi ne kulut, mistä veroa ei saa vähentää. Esittelen oppaassa lyhyesti myös kansainvälisen verotuksen sääntöjä.

7 Arviointi

Arvonlisävero-oppaan laadinnassa ilmeni haasteita jo heti alkumetreillä. Kuten aiemmin mainittu, olisin halunnut kartoittaa AP-tiimiläisten osaamista arvonlisäveroon ja ylipäättään kirjanpitolakiin ja laskujen käsittelyyn liittyen. Lähetin AP-tiimin vetäjälle kysymyslistan, jossa kysyin mm. AP-tiimin jäsenten lukumäärää, vastuualueita ja koulutustaustaa. Kysymyslistaani palloiteltiin henkilöltä toiselle, välillä sain ympäri pyöreitä vastauksia, jotka eivät oikeastaan kertoneet minulle yhtään mitään. Lopulta jouduin toteamaan, etten tule vastauksia kysymyksiini saamaan.

Varsinaisen työstämisen aloitettuani, opas valmistui melko nopeasti. Olin teoriaa kirjoittaessani perehtynyt arvonlisäverolakiin niin antaumuksella, että aiheesta oli helppo kirjoittaa. Kielen vaihtaminen suomesta englantiin aiheutti välillä hiukan haasteita ja termien kääntäminen englanniksi oli ajoittain vaivalloista.

Alkuperäinen ajatukseni oli ehtiä lähettää opas AP-tiimiläisille palvelukeskuksiin ja saada heiltä palautetta oppaan toimivuudesta. Aikataulusta, ja kokemuksistani tiedon saamisen nopeudesta AP-tiimiltä, johtuen en kuitenkaan tätä tehnyt. Sen sijaan lähetin oppaan Yritys X:n Suomen osaston työntekijöille, joiden tiesin käsitelleen laskuja ja joiden osaaminen ei ehkä ole arvonlisäverolaissa. Lisäksi kävin opasta läpi toimeksiantajayrityksen edustajan kanssa ja näiden palautteiden pohjalta muokkasin vielä opasta toimivammaksi.

Jatkokehitysehdotuksenani onkin palautteen saaminen myös AP-tiimiltä ja ehkä jopa puhelinpalaverin järjestäminen tiimin kanssa, jotta opasta voitaisiin käydä yhdessä läpi. Lisäksi itse opasta voisi jatkokehittää keskittymällä sen ulkoasuun. Opas on mielestäni jo varsin informatiivinen, mutta tiedon esitystapaan voisi lisätä hieman visuaalisuutta, jotta tiedon omaksunta helpottuisi. Taloushallinnon ihmisenä visuaalisuus ei ole vahvimpia puoliani, mutta voisin hyödyntää tässä Yritys X:n markkinointi-tiimin jäseniä apuna.

Lähteet

Arvonlisäverolaki 1501/1993

Arvonlisäverovelvollisen opas 2011. Julkaisu 190.10. 2011. Verohallinto. Tulostettu 1.6.2011. <http://www.vero.fi/julkaisut>

Europa. 2017. Jäsenmaat. Viitattu 28.11.2017. https://europa.eu/european-union/about-eu/countries_fi

Jussila, R., Ojanen, E. & Tuominen, T. 2006. Tieto kirjaksi. Saarijärvi: Saarijärven Offset.

Kallio, M., Nielsen, A., Ojala, M. & Säskilahti, J. 2015. Arvonlisäverotus 2015. Helsinki: Edita Publishing.

Lahti, S. & Salminen T. 2008. Kohti digitaalista taloushallintoa. Helsinki: WSOY.

Linnakangas, E. & Juanto, L. 2008. Arvonlisäverotus ja muu kulutusverotus. Helsinki: Talentum.

Murtomäki, O. 2010. Yrittäjän arvonlisäverokirja. Helsinki: Verotieto.

Niskakangas, H. 2014. Johdatus Suomen verojärjestelmään. Helsinki: WSOYpro.

Sirpoma, P. & Tannila, E. 2014. Arvonlisäverotus. Helsinki: Helsingin seudun kauppakamari.

Tuloverolaki 1535/1992

Verohallinto 2010. Arvonlisäverotus EU-tavarakaupassa. Viitattu 3.5.2018. https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48691/arvonlisaverotus_eutava-rakaupass/#6-kolmikantakauppa

Äärilä, L. & Nyrhinen, R. 2013. Arvonlisäverotus käytännössä. Helsinki: Sanoma Pro.

Kuvat

Kuva 1: EU:n jäsenvaltiot (Europa 2017).	24
--	----

Liitteet

Liite 1: Guide for Finnish VAT system	39
---	----

Liite 1: Guide for Finnish VAT system

Guide for Finnish VAT system
2018

Introduction

This is a guide for Finnish value-added tax (VAT) system. It is created in order to help you understand how the VAT system works.

First I'm going to tell you about VAT in general and then present the different tax rates we have in Finland with some examples. I'm also going to tell you a little bit about the VAT in international business, but the main focus will be on the right to deduct.

Table of contents

• VAT in general	4
• The tax liability	5
• Not obliged to pay VAT	6
• VAT rates	7
• The standard rate of 24	9
• The reduced rate of 14%	10
• The reduced rate of 10%	11
• Exemptions from taxable sale	12
• Tax exemptions	14
• 0% rate	15
• VAT in EU business	16
• Right to deduct	19
• Restrictions on the right to deduct	22
• Not related to VAT registered business	23
• Home-to-business travel	31
• Entertainment costs	32
• Cars	34
• Guidelines for invoice handling regarding VAT	35

VAT in general

- Value-added tax (VAT) is a general consumption tax and its amount is based on the value of a product or service.
- The VAT is paid by the end-consumer of the product or service.
  - Usually the end-consumer is a private consumer.
  - The end-consumer can also be a company, if it practices a non-deductible business, for example healthcare.
- VAT is collected at each stage of production or distribution.
- To avoid multiple taxation, those liable to VAT have the right to deduct input VAT from their purchases.

The tax liability

- The tax liability means that you are obliged to pay the tax.
- In the case of VAT, a taxpayer is usually the seller of a product or service.
- VAT is charged to the buyer, included in the price of the product, and the seller pays it to the state.
- In some cases the taxpayer can also be the buyer of the product.

Not obliged to pay VAT

- Companies that have turnover under 10,000 euros during one fiscal year.
- Communities of general interest, such as:
  - Labor organizations.
  - Youth or sports clubs.
  - Volunteer-driven associations that promote hobbies and leisure activities.
  - Parties registered in the party register and their member associations.
  - Any other community whose purpose is to influence government affairs, pursue social activities or support science or art.

VAT rates

VAT rates

- VAT rate is the percentage by which VAT is calculated for each of the products and services sold.
- The VAT is always calculated from the VAT-free price.
- In Finland the standard rate is 24% and the reduced rates are 14% and 10%.

The standard rate of 24%

- The standard rate of VAT in Finland has been 24% since January 1st 2013. The guideline is that this is the rate to use, unless there's another rule.
- Most of our vendors use this rate, for example:
  - #8163299 LTQ Partners: Office cleaning
  - #8153040 Kiinteistö Espoon Hiitti: Office storage rent
  - #8153022 Kiinteistö Espoon Spurtti: Office rent
  - #8151130 Kiinteistö Espoon Paalu: Office electricity
  - #205669 Telia: Phone and internet costs
  - #8164316 Posti: Mail
  - #206917 CityMail: Courier service
  - #8126477 Lyreco: Office supplies
  - #8153684 Securitas: Postal service
  - #8163106 Q-Park: Parking costs
- Tax code in SAP: S4

The reduced rate of 14%

- The reduced rate of 14% is used for food and beverages, as well as restaurant and catering services. The reduced rate is not however used for alcohol or cigarettes.
- This rate is used by our vendor **#8151131 Fazer Food Services**, which we use for catering services. They also provide us rental of meeting rooms, but this cost is taxed with the standard rate of VAT.
- Tax code in SAP: FA

The reduced rate of 10%

- The reduced rate of 10% is used for:
  - Passenger transport
  - Accommodation services
  - Cultural services and events
  - Sports and recreation services
  - Books and magazines
  - Medicines
  - Art objects
- This rate is used by our vendor **#208341 Mediutiset**. We pay them once a year for subscription of their professional magazine.
- This rate is also used by our vendor **#207098 Matkatoimisto Oy Area**, when invoicing domestic flights. International flights have a zero VAT rate. They also charge us service fee for flight and hotel bookings. This service fee has a zero VAT rate when it relates to international flights. When it relates to domestic flights or hotel bookings it has a VAT rate of 24%
- Tax code in SAP: FZ

Exemptions from taxable sales

- Generally companies need to pay VAT for every product or service they sell.
- According to VAT law, some goods and services may be exempt from VAT.
- There's a difference between exempt from VAT and 0% VAT rate:
  - Companies that sell products or services, which are exempt from VAT don't have the right to deduct VAT from the purchases they make for their business. This means that the VAT is an expense for these companies and that's why their products or services usually contain so-called hidden tax.
  - Companies that sell products or services with 0% VAT rate, have the right to deduct the VAT from their purchases and that's why their sales are genuinely tax-free.

Tax exemptions

- Tax exemption can be applied to the following sales:
  - Health and medical care
  - Social welfare
  - Education and training
  - Financial and insurance services
  - Performance Fees and Copyright Remuneration
  - Lotteries and Gambling
  - The opening and care of the funeral home
  - The sale of wild berries and mushrooms
  - Postal services (Excluding billing based payment methods, which is why invoices from vendor # **8164316 Posti** include VAT)

Tax exemptions

- Our vendors that have sales, which are exempt from VAT:
  - #8152722 Pohjola Vakuutus Oy: Travel insurance
  - #206244 Mehiläinen: Healthcare
  - #8119034 Lähitapiola: Insurance for office space
  - #8147495 Siemens: Insurance for printer
  - #206958 Trafi: Car taxes
  - #203516 Teknokemian yhdistys: Membership fee (This is a community of general interest)
  - #8111283 Edenred: Lunch vouchers
  - #8135432 Smartum: Cultural vouchers
- Also many of our vendors charge us reminder and penalty fees, which are tax exemptions.
- Tax code in SAP: So

0% rate

- 0% rate is used for:
  - Printing work of a newsletter for community of general interest.
  - Sale of vessels of at least 10 meters long which are not primarily intended for recreational or sporting purposes.
  - Selling gold to the National Bank
  - International business

VAT in EU business

- Since 1993, export and import clearance for goods has been removed between the EU member states.
- The principle is that the VAT is paid to the state where the consumption of goods has happened.
  - According to that principle, the sale is treated as a tax-free sale when delivered to another member state.
  - VAT is paid by the purchaser from another member state to his/her own state.
  - Usually purchaser has the right to deduct the VAT from the purchase, so the payment obligation doesn't actually arise.
- If the purchaser from another member state is not VAT registered, the VAT is paid by the seller to his/her own state.

EU member states

Austria, Belgium, Bulgaria, Croatia,
Cyprus, Czech Republic, Denmark,
Estonia, Finland, France, Germany,
Greece, Hungary, Ireland, Italy, Latvia,
Lithuania, Luxembourg, Malta,
Netherlands, Poland, Portugal, Romania,
Slovakia, Slovenia, Spain, Sweden and
United Kingdom

Right to deduct

Right to deduct

- The reason why we deduct VAT from our expenses is to prevent the tax from multiplying.
- The guideline for the right to deduct is that we are allowed to deduct the VAT from all the invoices related to our business. Unless there's an exception.
  - As a result, the tax included in the purchase is not a cost for us and that's why we create the GRs for the amount without tax.
  - If we don't have the right to deduct the VAT, we create the GR for the whole amount of the invoice as the VAT included in the purchase is a cost to us.

Conditions that need to be filled in order to be allowed to deduct the VAT

- The purchase must be related to VAT registered business.
- The purchase must be purchased from a VAT registered vendor.
- The purchase itself must be taxable.
  - Some vendors, even though they are VAT registered, might have sales, which they are not obliged to pay tax from. For example reminder and interest fees.
- The purchase must have a taxable invoice.
  - The invoice should contain:
    - Names and addresses for both seller and buyer
    - VAT number for seller
    - Definition and quantity of what has been sold
    - Selling price stated both without VAT and with VAT
    - VAT rate

Restrictions on the right to deduct

Not related to VAT registered business

- The most common exception is that the purchase is not related to VAT registered business. Such purchases include products and services intended for private use by a staff or an entrepreneur.
- However, the line between the business and the private use of the staff is often interpretative.
- If the recipient of the purchase uses the purchased items to perform his duties and there's no elements of private consumption, the purchase may be considered deductible. For example, tools and protective clothing are these kind of purchases.

Not related to VAT registered business

- Occupational health care
  - The deductibility of the cost of occupational health care depends on how the occupational health care is arranged.
    - If it's been outsourced to an external medical center, it is a purchase of a tax-free health and medical service. In this case, the purchase does not include tax, and therefore the cost is non-deductible.
    - If a company has hired its own occupational health care physician, the purchases made by him/her are a cost to the company. These costs can be considered deductible as the occupational health care serves the company's taxable business.
  - Our occupational health care has been outsourced to **Mehiläinen (vendor #206244)** and as the invoices don't include VAT we naturally can't deduct the VAT.

Not related to VAT registered business

- Training and internal meetings
  - Training and internal meetings are deductible as a whole.
    - This includes transportation costs to training and meeting places, rent costs of facilities, and standard catering during the event. The right to deduct also applies to low alcohol consumption.
    - If this kind of event is organised over several days to include evening dining, this evening meal is not counted as a business-related purchase and is therefore non-deductible.

Not related to VAT registered business

- Exercise expenses
  - Purchases made for employees' exercise on their free-time are non-deductible
  - These kind of purchases are for example entrance fees for swimming halls and gyms, as well as various fitness equipment.
  - These costs are considered to be the private use of the staff.
- We buy vouchers for our employees from vendor **#8135432 Smartum**, which can be used for exercise and cultural activities. These invoices don't include VAT as the vouchers are VAT exempt payment instruments. However, these purchases would be non-deductible even if there were VAT included.

Not related to VAT registered business

- The costs of moving
  - Employees' costs of moving are non-deductible even when the move is due to relocating inside the company.

Not related to VAT registered business

- Phone and internet expenses
  - Employees' phone expenses are deductible when the usage of phone is only business related.
  - If the phones are used also for private use, the expenses are treated as own use. The amount used for VAT is 20 euros, which has been approved by tax administration (this is taken care of by the payroll company), and then the VAT related to phone purchase price and phone bills is deductible.
  - The Internet benefit, on the other hand, is always deductible to the company regardless of whether the employee uses the Internet for work or private use.
    - Employees' internet bills are usually handled through travel expenses, but the internet connections in the iPads, which are used by our employees' in the field, are billed together with phone bills.

Not related to VAT registered business

- Recreation expenditure
  - Recreation expenditure is deductible when the events are arranged at a time determined by the company and are intended for the entire staff.
  - For example, theater tickets are deductible if the entire staff is going to the same predetermined show, but non-deductible if the staff has the right to use the tickets at any time.

Not related to VAT registered business

- Breakfast included in the hotel price
  - The breakfast included in the hotel price during a work trip, is considered to be private use of the employee. Thus, it is non-deductible and has to be always separated from the hotel price.
    - The breakfast has a reduced VAT rate of 14% and the hotel accommodation has a reduced VAT rate of 10%, so these costs are already separated on the bill because of the VAT rates.
  - These costs are usually handled through travel expenses.

Home-to-business travel

- The taxpayer's or his staff's travel between home and the workplace is considered to be subject to private consumption and the related purchases are therefore non-deductible.
- However, if the employee leaves the workplace from the employer's order for a customer visit or for example training, the costs associated with these travels are deductible.

Entertainment costs

- The costs related to entertainment purposes are non-deductible.
- The entertainment expenses include all the costs of hospitality or other consideration to the customers or other persons affecting the company's business.
- Company's pursuit with the above-mentioned hospitality or consideration needs to be the creation of new business relationships, the preservation or improvement of existing ones or otherwise the promotion of their business in order it to be an entertainment expense.
- The recipient of the entertainment is always a person outside the company.
- There's a fine line between entertainment and promotion.

Entertainment

- Non-deductible.
- Gifts with value over 35 euros and more personally selected.
- Events are limited to customers, suppliers or other business acquaintances.

Promotion

- Deductible.
- Gifts with value under 35 euros and which are given to several recipients as the same.
- The participants of events are not restricted.

Cars

- The restriction on the right to deduct is generally justified by the fact that vehicles are often also used for private use, and the proportion of private use is difficult to determine and difficult to control.
- Non-deductible vehicles include passenger cars, motorcycles, caravans, sports and recreational craft, and aircraft with a maximum permissible starting weight not exceeding 1550kg.
- This does not apply to companies that purchase vehicles for selling or renting. Also vehicles, that are purchased for driving instructions or professional passenger transportations, are deductible.
- This is why we don't deduct the VAT from invoices from our vendor **#208473 NF Fleet**. They provide us our car leasing agreements. The GR is created for the whole invoice amount as the VAT is a cost to us.

Guidelines for invoice handling regarding VAT

- Vendor is responsible for the VAT to be correct on the invoice, but it is also in our interest.
- Check that the invoice has all the required information
  - Names and addresses for both seller and buyer
  - VAT number for seller
  - Definition and quantity of what has been sold
  - Selling price stated both without VAT and with VAT
  - VAT rate
- When vendor and buyer are VAT registered in different countries, the invoices should **not** include VAT.
  - Check which company code is the buyer (Note that the service center is never the buyer, even if the invoice is addressed to Poland)

- You can check if the vendor is VAT registered from YTJ <https://www.ytj.fi/en/> (finnish vendors only)
- You can look up the vendor either by name or by business ID
  - Finnish Business ID can be derived from company's VAT number. For example our vendor #8163299 LTO-Partners' VAT number is FI18902870 and to get the Business ID, you need to lose the FI and put a hyphen before the last number: 1890287-0

LTQ-Partners Oy [Print Page](#)

Go to the [Virre website](#) of the National Board of Patents and Registration to perform more precise Searches of Trade Register information and the Register of Foundations.

Business ID: 1890287-0

	Latest information	As of	Information source
Trade name	LTQ-Partners Oy	04/20/2004	Finnish Patent and Registration Office
Company form	Limited company	04/20/2004	Finnish Patent and Registration Office
Home municipality	HELSINKI	04/20/2004	Finnish Patent and Registration Office
Language	Finnish	04/01/2004	Tax Administration
Main line of business	General cleaning of buildings (81210)	12/31/2007	Tax Administration
Postal address	Sorvaajankatu 15 00880 HELSINKI	05/10/2017	Common

Registrations in force

Register	Status	As of
Trade register	Registered	04/20/2004
Tax Administration	Registered	04/01/2004
Prepayment register	Registered	04/01/2004
Value added tax-liability	VAT-liable for business activity	04/01/2004
Employer register	Registered	08/01/2004